

SÅ SNURRAR VAPENKARUSELLEN

EN RAPPORT OM DET SVENSKA
MILITÄRINDUSTRIELLA KOMPLEXET OCH
10 AV DESS MÄKTIGASTE AKTÖRER

INNEHÅLL

Del 1: Bakgrunden

Så snurrar vapenkarusellen i Sverige.

Del 2: Topplistan

De tio främsta företrädarna för vapenkarusellen presenteras.

Del 3: Exemplet

Förvandlingen: Hur stridsfordonet Sep bytte namn till Alligator.

Del 4: Avslutning

Slutsatser och rekommendationer.

SÅ SNURRAR VAPENKARUSELLEN

En rapport om det svenska militär-industriella komplexet och 10 av dess mäktigaste aktörer

Denna rapport är initierad, beställd och betald av Svenska Freds- och Skiljeförbundet (Svenska Freds). För att skriva denna rapport anlätades frilansjournalisten Fredrik Quistbergh, som är en självständig uppdragstagare gentemot Svenska Freds. Fredrik har skrivit de tre första delarna i rapporten och till sin hjälp har han haft researchern Maria-Kaisa Jurva. Dessutom har Anna Ek och Rolf Lindahl från Svenska Freds, samt lobbyisten Henrik Westander, kommit med idéer samt läst igenom rapporten innan tryck. Förord och avslutning har skrivits av Svenska Freds.

Art direction och layout: E&G Design
egdesign.gabriel@gmail.com

Arbetet med denna rapport initierades i början av år 2010 men merparten av jobbet har skett under tidsperioden 2010-05-10 till 2010-06-28.

SVENSKA FREDS- OCH
SKILJEFÖRBUNDET

September 2010

www.svenskafreds.se

ISBN: 978-91-979192-0-3

förord

USA:s president Eisenhower varnade i sitt avskedstal 1961 för det militärindustriella komplexet. De nära banden mellan försvarsmakt, regering och vapenindustri utgjorde ett hot mot samhället. Det gör de fortfarande. Även i Sverige finns ett militärindustriellt komplex med lukrativa vapenaffärer i sikte.

Den här rapporten är en sammanställning av de tio mäktigaste personerna i den svenska vapenlobbyn. Människor som får betalt för att främja och uppmuntra tillverkning och export av vapen till länder som inte sällan är krigförande, kränker mänskliga rättigheter eller har enorma fattigdomsproblem.

Men det får även andra konsekvenser. Vapenlobbyn får inflytande över försvars- och säkerhetspolitiken till en så pass omfattande grad att det leder till att miljarder investeras och låses fast i vapensystem som inte behövs. Det handlar om män och kvinnor som arbetar inom politik, på tjänstemannanivå, på vapenföretagen och inom PR-branschen. Några har arbetat inom flera av dessa sfärer. En del har till och med argumenterat mot vapensatsningar tidigt i sin politiska karriär, för att sedan göra helt om längre fram.

Priset: Dina och mina skattepengar investeras i vapensystem som ska underhållas generationer framöver. Enbart Jas-projektet har kostat oss över 100 miljarder. Den här rapporten är den första i sitt slag och visar inte bara vilka vapenlobbyn är,

utan även hur det kan bli när de ger sig in i spelet om försvarsbudgetens miljardbelopp.

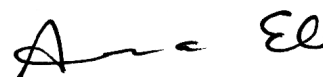
Lobbyism finns i alla samhällen och behöver inte vara av ondo. Den kan fördjupa och stärka beslutsunderlag för politiker, informera allmänheten och föra samhället framåt. Men när resursstarka opinionsbildare ges oproportionerligt utrymme över politiken är det en fara för demokratin. I fallet med vapenlobbyism är det dessutom en fara för freden.

Incitamenten är många. Svenska staten tillhandahåller politiskt och ekonomiskt stöd till företag som vill sälja krigsmateriel. Bevis för detta är inte svårt att hitta. Det handlar om anpassning av regelverket för vapenexport så att det passar vapenindustrin, exportkrediter, ministrar och medlemmar ur kungafamiljen stödjer industrin vid besök hos potentiella kunder utomlands, personal från Försvarsmakten assisterar vid demonstration av vapensystem på plats, och nu senast inrättandet av den så kallade Försvarsexportmyndigheten.

En del menar att vapenindustrin är en ekonomisk vinst för samhället. Jag skulle hävda motsatsen. Varje år avsätts miljardbelopp av våra skattepengar för vidmakthållande och satsningar på befintlig och ny krigsmateriel. Vinsten vid en eventuell affär går sedan tillbaka till företaget, inte till staten. Men den största förlusten är att resurser som skulle kunna ha lagts på annat går förlorade. Några skulle

hävda att de borde gå till materiel som behövs – exempelvis helikoptrar. Jag skulle säga följande: låt företagen överleva på egna ben. Investera istället i en aktiv utrikespolitik som sätter fred, utveckling och demokrati i främsta rummet.

Många kunde ha platsat i denna rapport. Några fick vi välja bort av tidsbrist. Andra för att vi inte känner till dem. Men klart är att det finns starka krafter som verkar öppet, samt i det fördolda för vapenindustrins intressen. Detta leder mig till frågan - vem är det som bestämmer egentligen?

Anna Ek
Ordförande Svenska Freds-
och Skiljedomsföreningen

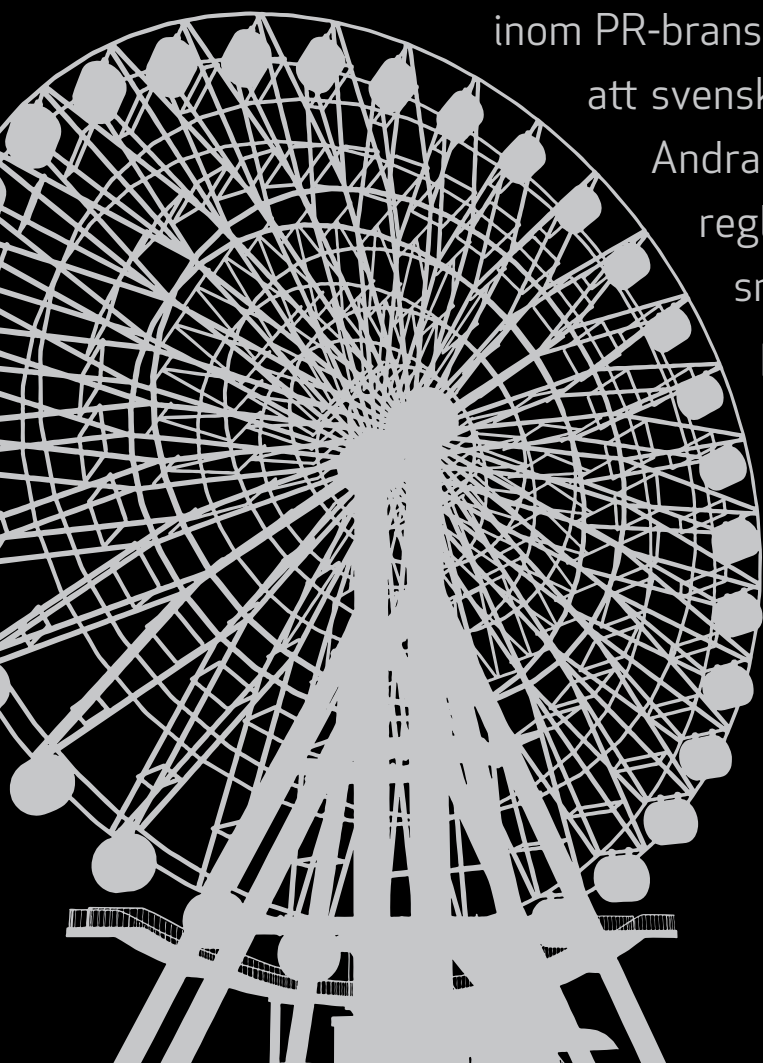

Del 1: Bakgrunden

SÅ SNURRAR VAPENKARUSELLEN

SVERIGE ÄR EN AV VÄRLDENS LEDANDE EXPORTÖRER AV STÖRRE VAPENSYSTEM. DESSUTOM LÄGGER INGET ANNAT LAND I EUROPA EN SÅ STOR ANDEL AV SITT FÖRSVARANSLAG PÅ KRIGSMATERIEL.

En av anledningarna till vapenföretagens framgångar är fenomenet vapenkarusellen. Personer med politiska uppdrag jobbar plötsligt inom PR-branschen och driver lobbykampanjer för att svenska vapenföretag ska sälja ännu mer. Andra kanske i ena kostymen jobbar för att reglera vapenförsäljningen men vänder snabbt på kavajen och verkar för en politik som vill öka densamma. I det här avsnittet får du läsa mer om vapenkarusellen.

VAD ÄR VAPENKARUSELLEN?

Svängdörrspolitiken inom vapenindustrin är vapenkarusellen. Svängdörrspolitik kommer från engelskans "revolving doors".¹ Svängdörrspolitik syftar till den rörelse som finns för personer som stiftar/verkställer lagar/regleringar, industrin som påverkas av lagarna/regleringarna och lobbyfirmorna. Lobbying handlar om att företag eller organisationer försöker påverka beslut i önskad riktning. Svängdörrspolitiken handlar om att företag eller organisationer på olika sätt värvar den kunskap som behövs för att påverka beslut i önskad riktning. Här är tre exempel på svängdörrspolitik:

Direkt värvning – Det är exempelvis vanligt att höga officerare går över till krigsmaterielindustrin kort efter sin anställning inom det militära. Att värva dessa höga militärer betyder att företagen skaffar sig goda kontakter i spelet om de 17 miljarder kronor som försvaret varje år lägger på materielanslaget.

Tidningen Fokus publicerade den 24 oktober 2008 denna lista över officerare som verkar inom industrin²:

Håkan Pettersson, tidigare generalmajor, slutade som chef för Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, MUST, den 31 juli förra året och gick direkt över till Comex och försvarsindustrin.

Kjell Nilsson, tidigare generallöjtnant, sitter också i styrelsen för Comex.

Johan Kihl tillhörde tidigare den högsta försvarsledningen. Han var pådrivande inom det som kallas »nätverksbaserat försvar». Han slutade i förtid efter diverse kontroverser med andra generaler och arbetar numera som konsult för bland annat Saab.

Paul Degerlund, tidigare generalinspektör och arméchef, är marknadsföringsansvarig för Land Systems Hägglunds AB.

Claes Tornberg, amiral, tidigare rektor för Förs-

varshögskolan och chef för kustflottan, är vice ordförande i Kockums som tillverkar ubåtar och ytstridsfartyg för det svenska försvaret.

Peter Lundberg, tidigare generalmajor som har arbetat på Försvarets materielverk, är vd för de svenska militärindustriella företagens intresseorganisation Säkerhets- & Försvarsföretagen. Innan han tillträdde som vd för föreningen var han försvarsattaché i Washington utsänd av militära underrättelse- och säkerhetstjänsten.

Johan Hederstedt, före detta ÖB, jobbar som konsult för Gaisa Leadership, ett företag med uppdrag för Försvarshögskolan – i vars styrelse Johan Hederstedt också sitter.

Indirekt värvning – Företaget/organisationen anlitar en lobbyfirma där personen med den önskvärda kompetensen finns.

Skiftare – En tredje representant för svängdörrspolitiken är en person som skiftar mellan sina roller – på ett sätt som passar hans/hennes eller sin uppdragsgivares syften. Det finns en rad exempel på detta och några av dem presenteras i del två av denna rapport.

DET MILITÄRINDUSTRIELLA KOMPLEXET

Det militärindustriella komplexet är en term som syftar på gemensamma intressen mellan krigsmaterielindustrin, militären och det politiska etablissemanget. Militären är beroende av att industrin förser dem med vapen. Vapenindustrin är beroende av att myndigheterna beställer deras produkter. Tillsammans bildar dessa tre en "järntriangel". Uttrycket järntriangeln fick bred spridning efter att Dwight D. Eisenhower i sitt avskedstal som amerikansk president 1961, varnade för det militärindustriella komplexet.³ Men även i Sverige används benämningen. Journalisten, och nuvarande VD för TV4-gruppen, Jan Scherman fick 1989 Stora Journalistpriset för sin granskning av JAS-projektet.⁴ Han beskriver fenomenet på följande sätt: ►

¹http://en.wikipedia.org/wiki/Revolving_door_%28politics%29

²<http://www.fokus.se/2008/10/eu-kritik-mot-militara-sidbyten/>, besökt 2010-06-09.

³http://sv.wikipedia.org/wiki/Milit%C3%A4rindustriella_komplexet, besökt 2010-06-02.

⁴<http://www.storajournalistpriset.se/pristagare/kronologisk-ordning/>, besökt 2010-06-02.

”Starka militärindustriella intressen sitter intimt ihop med politiska intressen och med militären. Det formar för mig en oerhört stark makt. Och så har det ju också varit med JAS-projektet. Man har investerat i teknik, i utveckling, satsat så mycket pengar så att när man sedan kommit till sina kompisar i politiken och militären har det liksom inte gått att säga nej. Det tycker jag är en form av beslutsfattande som går helt i strid med den politiska demokratins principer. När väl regering och riksdag ska bestämma är det låtsasdemokrati. Det är ju redan bestämt.”⁵

LOBBYING

Att försöka påverka samhällsutvecklingen genom lobbying⁶ är inget nytt. Det nya är att i princip varenda företag och hyfsat resursstark organisation tar egna initiativ via sin PR-avdelning eller inhyrda specialister. Under 2009 investerades 41,3 miljarder kronor i information/PR.⁷ Leif Johansson, lobbyist och grundare av PR-byrån Idétorget, beskriver förändringen:

”För 30 år sedan var politiken inseminator. Idag är politikern inte längre i början av påverkansprocessen, utan har blivit barnmorska. Det är andra som inseminerar och politikern har inte en aning om vilka barn som kommer ut.”⁸

Kampanjmakarnas metoder och vilken etikett de själva vill sätta på sin verksamhet skiljer sig åt. Men en sak är säker. De jobbar för det mesta i det tysta, utan insyn och gör allt för att inte bli upptäckta. Ett nyckelord i de här sammanhangen är avsändare. Det ska inte märkas att det är uppdragsgivarens åsikter som basuneras ut eftersom de då lätt viftas bort som ett gnälligt särintresse. Lobbyisten och miljöexperten Dennis Pamlin förklarar fenomenet såhär:

”Även om det kan låta dramatiskt är lobbying/PR ett fenomen som faktiskt lättast kan beskrivas som en cancer i demokratin. I varje kropp uppstår ständigt cancerceller, men oftast kan kroppen hålla tillbaka sjukdomen. Om kroppen försvagas

ökar dock möjligheterna för canceren att växa. En ond cirkel uppstår då där kroppen blir allt sjukare ju mer canceren växer och samtidigt blir det allt lättare för nya cystor att sprida sig. På samma sätt förhåller sig lobbying/PR till demokratin. Det kommer alltid att finnas lobbying/PR, men i en frisk demokrati så kommer dessa fenomen hela tiden att hållas tillbaka av en öppen och vital samhällsdebatt som inte ger lobbyingen möjlighet att växa. Vår demokrati är dock allvarligt sjuk och med en lobbying som bara tycks växa i omfattning är frågan hur vi skall agera?”⁹

Hur går då lobbying till? I del tre av denna rapport kan du följa processen hur stridsfordonet Sep blev Alligator. Där finns flera exempel på lobbying. Och här är några faktorer som avgör ett lyckat lobbyingprojekt:

- Vara ute i god tid
- God kännedom om den formella beslutsprocessen
- Timing
- Kännedom om hur besluten förankras internt
- Politiskt gehör – veta vilka argument som är gångbara
- Bred politisk förankring
- Trovärdighet i framställningen
- Öppenhet om syftet i mötet med politiker¹⁰

⁵ Intervju med Jan Scherman ur Sveriges Radios P3 Dokumentär om JAS-projektet, sändningsdatum 2008-03-23.

⁶ Lobbying, att intressegrupper i organiserad form försöker påverka makthavare. Läs mer om lobbying: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Lobbying>, besökt 2010-06-16

⁷ Informationsindex 2009, rapporten finns att hämta hem på: <http://www.informationsindex.se/>

⁸ Tidningen Bizniz, nummer 9, september 1998, sida 62.

⁹ <http://www.pamlin.net/vikt/dem/dem-pr.html>, besökt 2010-06-08.

¹⁰ Listan hämtad från tidningen Bizniz, nummer 9, september 1998.

PROBLEMEN MED VAPENKARUSELLEN

Vapenkarusellen ställer till problem inom flera olika områden. De tre huvudargumenten som brukar dyka upp i debatten är:

Ekonomi – När vapenkarusellen snurrar används skattebetalarnas pengar på fel sätt. En av dem som för fram detta argument är folkpartisten Allan Widman, som bland annat sitter i Försvarsutskottet.

”Många sitter på kunskaper de fått i offentlig tjänst,” säger Allan Widman.

”Vi skattebetalare har intresse av att dessa kunskaper inte hamnar i motpartens händer hur som helst. Det handlar om stora summor inom försvarspolitik.”¹¹

Demokrati – När vapenkarusellen snurrar tar demokratin stryk. En av dem som för fram demokratiargumentet är Miljöpartiets språkrör Peter Eriksson. När nyheten att före detta statsministern Göran Persson började som lobbyist på PR-byrån JKL nådde Eriksson kommenterade han sidbytet på följande sätt:

”Persson bidrar till att urholka politikens integritet när han agerar dörröppnare till den som betalar bäst.”¹²

Ett annat argument som ofta kopplas till demokratiområdet är att processen när det gäller Sveriges egen krigsmaterielanskaffning omgärdas av sekretess. Det mesta hemligstämplas och processen är väldigt sluten. Andra länder har valt alternativa lösningar. I exempelvis USA kan vem som helst följa krigsmaterielanskaffningen via den amerikanska kongressens hemsida. Anhängare av detta öppenhetssystem menar att transparens leder till diskussion som i sin tur leder till bättre krigsmaterielanskaffning.

Säkerhetspolitiken – När vapenkarusellen snurrar blir det svenska försvaret svagare. Expressens ledarskribent Anna Dahlberg är en av dessa kritiker:

”Istället för att köpa beprövat materiel ‘från hyllan’ håller vi en inhemsk försvarsindustri under armarna och låter dess behov av snabba generationsväxlingar styra, det vill säga att i förtid skrota väl fungerande ubåtar, stridsflygplan, med mera. Inget annat land i Europa, kärnvapenmakterna inräknade, lägger en så stor del av försvarsanslagen på materiel som Sverige. Nära hälften – upp till 17 miljarder kronor om året – viks åt försvarsmateriel. (...) Följden av denna prylfixering är att vi har offrat vår försvarsförmåga. Under loppet av ett kvarts sekel har förbanden och övningsverksamheten bantats så kraftigt att det knappt finns några soldater kvar och stora delar av försvaret ligger i träda.”¹³

I Sverige finns inga krav på karantän för en politiker eller ämbetsman som hoppar över till näringslivet. Men många andra länder använder sig av sådana övergångsregler. Storbritannien har en tidskarantän på upp till två år om det finns risk att en ministers eller ämbetsmans handlande varit avhängigt av hennes eller hans förväntningar om framtida anställning eller om den nya arbetsgivaren kan antas få otillbörlig användning av information. USA har strängare regler och Kanada har förbud mot lobbyuppdrag under fem år. I Lettland gäller två års karantän vid jobb inom områden där personen haft inflytande.¹⁴ Fenomenet med personer från offentlig tjänst som hoppar över till näringslivet är så vanligt att det fått speciella termer. I Japan pratas det om amakudari, vilket ungefär betyder: att sväva ner från himlen. I Frankrike kallas företeelsen pantouflage, fritt översatt: att byta tofflor.¹⁵

Mer om hur det är möjligt att lösa problemen med vapenkarusellen presenteras närmare i del fyra av denna rapport. ■

¹¹ Intervju med Allan Widman 2010-06-04.

¹² Artikel ”Perssons kliv till lobbyjobb får kritik”, Sydsvenskan, 2007-05-09.

¹³ Artikel: ”Anna Dahlberg: Bryt romansen med försvarsindustrin”, Expressen, 2009-11-01.

¹⁴ Artikel ”Det är dags att sätta politiker i karantän”, Dagens Industri, 2007-10-05.

¹⁵ Artikel ”Görans nya tofflor”, Affärsvärlden, 31 maj 2006.

Del 2: Topplistan

VAPENKARUSELLENS 10 FRÄMSTA FÖRETRÄDARE

DE ÄR OFTAST I FEMTIOÅRSÅLDERN OCH UPPÅT.
DE FLESTA ÄR MÄN MED MILJONINKOMSTER MED MÅNGA
JÄRN I ELDEN MEN SMIDER SINA PLANER I DET TYSTA.

Du träffar dem säkrast i Stockholms innerstad eller Karlskoga. Men de har hela världen som sitt arbetsfält. Några lever på gamla meriter – andra är mitt uppe i framgångsrika karriärer. Här är tio-i-topp listan över vapenkarusellens mäktigaste företrädare.

NAMN: Hans Göran Persson

YRKE: PR-konsult, styrelseproffs och före detta statsminister

INKOMST: 1 026 909 kronor (2008)

FÖDD: Den 20 januari 1949

BOR: Stjärnhov, Sörmland

GÖRAN PERSSON HAR LÅNG erfarenhet av vapenförsäljning. Vid ett besök i Thailand, januari 2004, stod marknadsföring av stridsflygplanet Jas Gripen högt på agendan. För SVT:s Erik Fichtelius avslöjade statsminister Persson följande:

"Göran Persson: Imorgon åker jag till Bangkok för att göra ett officiellt besök i Thailand, och bland annat ska jag väl återigen försöka sälja Jas Gripen."

Erik Fichtelius: Är det det du gör när du åker ut så där? Du säljer

Jas? Göran Persson: Ja, jag säljer väldigt mycket Jas Gripen, det gör jag, och en del annat."¹

Sveriges statsminister ger sig alltså ut på försäljarturnéer - trots att vapenexport i princip är förbjuden sedan 1918. Enligt gällande svensk lagstiftning är det nämligen förbjudet att tillverka och sälja vapen till andra länder. Men det finns ett undantag. Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP) kan övertrumfa förbudet och godkänna vapenexport om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det.

Det finns fler exempel på Göran Perssons dubbelspel, vilket gör honom till en lysande företrädare för vapenkarusellen. När USA startade krig mot Irak fördömde Göran Persson invasionen:

"Angreppet är av flera skäl olyckligt och allvarligt. För det första har detta agerande inte stöd i internationell rätt. Det är också en uppfattning som FN:s generalsekreterare har givit uttryck för. Till

skillnad från USA kan jag inte se annat än att ett militärt angrepp på Irak, utan stöd av och beslut i säkerhetsrådet, strider mot folkrätten. För detta ska USA och dess allierade kritiseras. (...) Oavsett vem eller vad som utlöser våldet så innebär krig alltid samma djupa tragedi. Det som nu händer är därför förfärligt ut mänsklig synvinkel och en all-

varlig försvagning av världssamfundet."²

Men samtidigt möjliggjorde Sverige kriget genom att ex-

portera vapen till USA och dess allierade. Sverige levererade sprängmedel, granatkastare, ammunition, splittergranater, bandvagnar, radar, krut, eldledningsutrustning och pansarvärnsvapen. Göran Persson var själv högst delaktig i detta: "Vi ska inte exportera vapen till stater som bryter mot folkrätten. Det är självklart så. Det är den första reaktionen. Sedan har vi den andra reaktionen. Vi har själva ett säkerhetsintresse" sa Persson i Sveriges Radio 18 mars 2003. Sju veckor in i Irakkriget fördjupade dessutom Sveriges försvarsminister samarbetet med USA.³ De blågula produkterna används fortfarande i Irakkriget. Detta trots att regeringens riktlinjer säger att exporttillstånd inte bör beviljas om "en stat befinner sig i väpnad konflikt med en annan stat..."⁴

Mer om Göran Perssons karriär som vapenförsäljare hittar du i del tre av denna rapport: Förvandlingen. ■

» "Ja, jag säljer väldigt mycket Jas Gripen" «

¹ Artikel "Sverige vill sälja mer vapen", Sydsvenskan, 2009-09-23.

² Göran Perssons anförande i riksdagens debatt om Irakkriget torsdagen den 20 mars 2003. Delar av anförandet finns att läsa här: http://www.s-info.se/region/show_news_g.asp?id=201&news=626&navi=35, besökt 2010-06-21.

³ TV-reportage "Vapenbröder", SVT:s Uppdrag granskning, 2006-11-07. Mer information: <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=59837>, besökt 2010-06-21.

⁴ Riktlinjerna för krigsmaterielexport: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/10675/a/21898>, besökt 2010-06-21.

NAMN: Marcus "Husky" Wallenberg

YRKE: Affärsman

INKOMST: 30 872 125 kronor (2008)

FÖDD: Den 2 september 1956

BOR: Djurgården, Stockholm

MARCUS WALLENBERG ÄR EN VERKLIG tungviktare inom svenskt näringsliv och samtidigt ett av naven inom vapenkarusellen. Smeknamnet "Husky" fick han för att han var så "redig och bastant" som liten.⁵ Marcus Wallenberg har också en bakgrund som reservofficer i amfibiekåren.⁶ Dock är det som affärsman han gjort sig känd. Han är idag ordförande i Electrolux, Saab och SEB. Han var under många år VD för Investor. Han sitter som styrelseledamot i flera av wallenbergsstiftelserna och var under 2006 till 2008 ordförande i näringslivets världsorganisation Internationella Handelsskammaren (ICC).⁷

cialdemokraterna, Wallenbergssfären och försvaret. Miljöpartisten Annika Nordgren Christensen har suttit i försvarsutskottet och på nära håll följt Jas-projektets utveckling. Hon förklarar sambandet på följande sätt:

"Det är en oerhört stark allians, och det är inte alltid känt hur stark den är. Här handlade det om direkta kontakter mellan Wallenbergfamiljen och den högsta ledningen för socialdemokraterna."⁹

Marcus Wallenberg har inte bara ypperliga kontakter inom politiken och militären. Han har även många ingångar till hovet. "Husky" är själv

Marcus Wallenberg gör sitt bästa för att sälja Saabs produkter. Han reste personligen

till Chile för att få dåvarande presidenten Ricardo Lagos att köpa stridsflygplanet JAS Gripen. Och historien upprepar sig. När kung Carl Gustaf och drottning Silvia nyligen var på statsbesök i Brasilien, ett land som planerar förnya sitt flygvapen, var Marcus Wallenberg på plats. Tillsammans med försvarsminister Sten Tolgfors och Saabs dåvarande VD Åke Svensson försökte de få Brasilien att bestämma sig för JAS Gripen. Jas är ett av svensk industris största prestigeprojekt genom tiderna. Projektet har blivit dubbelt så dyrt som kalkylerat. Slutsumman pekar på 122 miljarder, vilket motsvarar 25 000 kronor per svensk. Om man beslutar att förlänga Jas livslängd till 2030 hamnar notan på cirka 150 miljarder kronor.⁸ Jas-projektet är ett praktexempel på en stark järntriangel mellan So-

» Jas-projektet är ett praktexempel på en stark järntriangel mellan Socialdemokraterna, Wallenbergssfären och försvaret «

medlem i den mycket exklusiva HM Konungens Jaktklubb. Kung Carl Gustaf närvarar dessutom varje höst vid utdelningen av Marcus Wallenbergpriset.¹⁰ Tisdagen den 30 januari 2007 fick dock Marcus Wallenberg själv pris av kungen. Han belönades med en medalj av 12:e storleken i serafimerordens band för "betydelsefulla insatser för svenskt näringsliv".¹¹

MARCUS WALLENBERGS PRESSEKRETER-
ARE, SAAB:S LINN LICHTERMANN, SVARAR:

Nu har jag kikat på texten om Marcus Wallenberg och det finns inga felaktigheter i beskrivningen av honom. ■

⁵ http://bors.e24.se/bors24.se/site/rikometer/rikometer_detail.page?magic=%28cc%20%28post%20wallenberg%29%29, besökt 2010-06-27.

⁶ http://sv.wikipedia.org/wiki/Marcus_Wallenberg_%28f%C3%B6dd_1956%29, besökt 2010-06-27.3 Artikel "Britain's Alvis to buy Sweden's Hagglunds Vehicle", Defense Daily, 1997-09-30.

⁷ http://sv.wikipedia.org/wiki/Marcus_Wallenberg_%28f._1956%29, besökt 2010-06-27.

⁸ Reportage "Därför floppar Jas", Fokus, 5/2007.

⁹ Reportage "Därför floppar Jas", Fokus, 5/2007.

¹⁰ Artikel "Därför ger topparna inom näringslivet kungen sitt stöd", Expressen, 2010-05-07.

¹¹ <http://www.royalcourt.se/monarkin/medaljer/medaljforlaningar/arkivmedaljforlaningar/medaljforlaningar20070128.5.1a3366210de661ad20800051066.html>, besökt 2010-06-27.

NAMN: Jan Ture Karl Nygren

YRKE: PR-konsult och styrelseproffs

INKOMST: 1 174 033 kronor (2008)

FÖDD: Den 15 april 1950

BOR: Södermalm, Stockholm

JAN NYGREN HAR OCKSÅ gjort ett förvandlingsnummer á la Göran Persson, det vill säga en riktig helomsvängning. Men frågan är om inte Jan Nygrens förvandling är snäppet märkligare. Under åren 1978-1984 var Jan Nygren SSU:s förbundsordförande.¹² Den unga socialdemokraten var mycket kritisk mot den svenska vapenexporten, vilket han bland annat gav uttryck för när SVT började granska Bofors vapenaffärer.¹³ Han var motståndare till JAS-projektet som han kallade för "hotet mot demokratin"¹⁴ och varnade för att staten genom stridsflygplansprojektet var "på väg in i sin största felsatsning någonsin".¹⁵ Över 20 år senare ska han leda kampanjen för att sälja JAS Gripen till Norge.

» Han var motståndare till JAS-projektet som han kallade för "hotet mot demokratin" [...] 20 år senare ska han leda kampanjen för att sälja JAS Gripen till Norge. «

Efter SSU fortsatte Nygren sin politiska karriär och var sakkunnig på försvarsdepartementet från augusti 1984 till april 1987. Han klättrade på karriärstegen och var statssekreterare fram till oktober 1991.¹⁶ Men eftersom den borgerliga alliansen vann valet 1991 skulle det dröja några år innan Jan Nygren kom tillbaka i den politiska hetluften. Socialdemokraterna vann valet 1994¹⁷ och Jan Nygren blev samordningsminister. 1995 tog han även över ansvaret för alla frågor rörande den svenska krigsmaterielexporten. Hans första uppgift var att städa

upp bland spillrorna som utrikeshandelsminister Mats Hellström lämnat efter sig. Vid den här tiden var Bofors vapensmuggling på tapeten och utredades av polisen. Nygrens motdrag var att ombilda Krigsmaterielinspektionen (KMI) till Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP). Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, som driver en kampanj mot svensk vapenexport, blir besvikna över ministerbytet. Vapenexportforskaren Henrik Westander, från Svenska Freds, förklarar varför: "Mats Hellström har tagit den socialdemokratiska kongressens beslut om en mer restriktiv vapenexport på allvar. Krigsindustrin kommer att jubla över att Hellström fräntas ansvaret."¹⁸

Nygrens nästa steg var att ersätta den sk "rådgivande nämnden" med Exportkontrollrådet, ett rådgivande organ knutet till den nybildade myndigheten ISP. Varje parti fick utse sin representant.

Miljöpartiet utsåg vapenexportforskaren Henrik Westander som sin representant. Det satte Jan Nygren stopp för. I en riksdagsdebatt förklarar Nygren varför: "...han resresenterar ett särintresse, och då vill jag gärna understryka att det inte är freden som är ett särintresse utan Svenska Freds. (...) Rådet skall ju ha förtroende i parlamentet, helst i samtliga partier, dessutom skall det ha förtroende hos allmänheten och det skall också ha förtroende hos de industrier som ansöker om undantag för vapenexportlagen."¹⁹ ►

¹² SSU

¹³ SVT:s Magasinet 1983-05-04.

¹⁴ Artikel, Aftonbladet, 1995-03-09.

¹⁵ Artikel, Svenska Dagbladet, 1995-02-20.

¹⁶ Försvarsdepartementets personalavdelning 2010-06-02.

¹⁷ http://sv.wikipedia.org/wiki/Riksdagsvalet_i_Sverige_1994, besökt 2010-06-27

¹⁸ Notis "Nygren tar över vapenexporten", Göteborgs-Posten, 1995-06-04.

¹⁹ <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=1995/96:52>, besökt 2010-06-27.

Efter att ha tackat nej till att bli partiledare för Socialdemokraterna blir Jan Nygren 1997 VD för Riksborgen. Sedan tar hans karriär inom krigsmaterielindustrin fart på allvar.

Den 1 augusti år 2000 börjar han jobba för Saab, med titeln "Senior Advisor".²⁰ I oktober 2003 blir han ordförande för Näringslivets Säkerhetsdelegation (NSD).²¹ Saab är så nöjda med Jan Nygren att han den 9 juli 2004 blir Vice VD på Sveriges största krigsmaterieltillverkare.²² Under oktober 2004 till maj 2007 sitter han i styrelsen för Saab Bofors Dynamics AB.²³ Samtidigt sitter han i ÖB:s samverkansråd, ett samarbetsorgan mellan Försvarsmakten, näringsliv, organisationer och offentlig sektor.²⁴ I september 2006 blir Jan Nygren ordförande för Försvarsindustriföreningen, som idag går under namnet Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF).²⁵ I juli 2007 slutar han som ordförande i krigsmaterieltillverkarnas egen intresseförening.²⁶

Vid årsskiftet 2006/2007 börjar Jan Nygren jobba

» "...det kommer att betalas ut stora pengar till kampanjbyråer, konsulter och agenter" «

för lobbyingföretaget ISAK. Företaget beskriver sig själva som "...ett konsultnätverk med spetskompetens inom lobbying, PR och opinionsbildning."²⁷ En av tjänsterna de erbjuder är "rådgivning i kris-situationer". Nygrens engagemang i PR-branschen är dock på intet sätt nytt eftersom han under flera år varit styrelseordförande för ISAK.²⁸ Jan Nygren fortsätter att jobba för Saab, nu i rollen som "konsult". När SVT:s Uppdrag granskning avslöjar hemliga agentavtal²⁹ med löften om hundra-

tals miljoner i ersättningar när Saab försökt sälja stridsplanet JAS Gripen kommenterar Jan Nygren det hela på följande sätt:

"Mutor inom Norden finns inte i tankevärlden, men detta skall inte blandas ihop med att det kommer att betalas ut stora pengar till kampanjbyråer, konsulter och agenter. Det är inget otillbörligt i det."³⁰

Jan Nygren sitter idag i en rad olika bolagsstyrelser och ägnar sig även åt välgörenhet. Han är medlem i Teskedsordens styrelse som verkar "för tolerans mot fanatism". Jan Nygren förklarar sitt engagemang så här:

"När jag tillfrågades blev jag jätteglad och faktiskt lite smickrad. Det finns en ton i Teskedsordens budskap som verkligen tilltalar mig. Nämligen insikten om att ska man flytta världen framåt så krävs det att man lyssnar på andra, och att man också flyttar sig själv en bit."³¹

JAN NYGREN KOMMENTERAR:

*"Har bara en synpunkt i sak och det är att jag inte riktigt känner igen tidpunkten för när jag - som du skriver "börjar jobba för lobbyföretaget ISAK". Jag köpte in mig i bolaget då jag lämnat Saab 2007. Exakt tidpunkt kan jag inte kolla där jag nu befinner mig. Jag var mycket riktigt ordförande i det gemensamt ägda bolaget innan, men inte aktiv i verksamheten innan denna förändring. Kanske en bagatell, men ändå. Bolaget är för övrigt nu nedlagt..."*³² ■

²⁰ Pressmeddelande "Jan Nygren till Saab", 2000-06-16.

²¹ http://www.svensktnaringsliv.se/material/pressmeddelanden/jan-nygren-ny-ordforande-for-naringslivets-sakerhetsdelegation-ns_5747.html, besökt 2010-06-27.

²² Pressmeddelande "Nya vice VD i Saab", 2004-07-09.

²³ Creditsafe, 2010-05-19.

²⁴ ÖB:s sekreterare, 2010-06-04.

²⁵ Creditsafe, besökt 2010-05-19

²⁶ Creditsafe

²⁷ <http://www.isak.se/>, besökt 2010-06-27.

²⁸ Creditsafe samt artikel "Jan Nygren köper en tredjedel av ISAK", Resumé, 2006-09-29.

²⁹ http://svt.se/2.101054/ug_special?lid=puff_1364697&lpos=lasMer, besökt 2010-06-27.

³⁰ Ledarartikel "Unken luft kring JAS", Östersunds-Posten, 2007-03-01.

³¹ <http://www.mersmak.kf.se/Teskedsorden/>, besökt 2010-06-27.

³² Mejl från Jan Nygren 2010-06-29.

³³ http://www.sou.gov.se/forsvarsexport/pdf/Redovisning_Forsvarsexportutred.pdf

³⁴ Dokument: "Provval Kommunalvalet 2010 - Moderata Samlingspartiet i Uppsala kommun", sida 16.

³⁵ Creditsafe, 2010-05-26.

³⁶ Försvarsdepartementets personalavdelning 2010-06-02.

³⁷ <http://www.isp.se/sa/node.asp?node=981>, besökt 2010-06-01.

³⁸ Artikel "Svensk granat ska döda i Irak", Aftonbladet, 2007-03-02.

³⁹ Nerikes Allehanda 2005-12-21.

NAMN: Thomas Henry Tjäder

YRKE: Säkerhetspolitisk rådgivare,
politiker och styrelseproffs

INKOMST: 1 341 934 kronor (2008)

FÖDD: Den 18 juni 1949

BOR: Gottsunda, Uppsala

NÄR VAPENEXPORT SKA DEBATTERAS i media är det snarare regel än undantag att Thomas Tjäder är med. Som säkerhetspolitisk rådgivare för den statliga myndigheten Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP), som bestämmer om svenska företag får exportera krigsmateriel eller inte, spelar han oftast rollen som den sakkunnige och objektive. Den som står mellan vapenindustrin och fredsvännerna och pratar om "helhetsbedömning" eller säger "å ena sidan och andra sidan...". Men i verkligheten är Thomas Tjäder långtifrån opartisk. Vid en närmare granskning visar det sig att han är politiskt aktiv i Moderaterna. Ett parti som under sin tid vid makten försöker öka den svenska vapenexporten så till den milda grad att de till och med inrättar en ny myndighet: Försvarsexportmyndigheten.³³ Tjäder är idag ersättare i kommunfullmäktige för Moderaterna i Uppsala. Nu vill han aktivera sig ännu mer och ställde upp som kandidat i provvalet (inför höstens kommunfullmäktigeval) för moderaterna i Uppsala. En av hans hjärtefrågor är "småföretagandet".³⁴ Tjäder är dock redan rejält insyltad i kommunens affärer. Han sitter som ordförande i sammanlagt sex bolag, alla med Uppsala Stadshus AB som koncernmoder. Bolagen sysslar med bland annat fastigheter, organisations- och informationskonsultverksamhet.³⁵

Tjäder tjänstgjorde som departements- och kansli-sekreterare på Försvarsdepartementet under åren 1979 till 1998.³⁶ När han dök upp på myndigheten ISP var det flera som höjde på ögonbrynen. De menade att han snarare skulle jobba för att öka krigsmateriel-exporten – än att kontrollera den. Siffrorna ger Tjäders skeptiker rätt. År 2009 exporterade Sverige krigsmateriel för 13,5 miljarder kronor,³⁷ vilken är den högsta siffran någonsin för svensk krigsmaterielindustri. Som jämförelse kan nämnas att den totala krigsmaterielexporten år 2001 uppgick till 3,1 miljarder kronor. Den svenska krigsmaterielexporten har alltså mer än fyrdubblats under de senaste nio åren. I Tjäders egna ut-

talanden lyser den positiva inställningen till handeln inte sällan igenom. Här är några exempel:

"Vi är bland de tio främsta länderna i världen på att utveckla kompletta vapensystem."³⁸ Och när Sverige kritiserades för att exportera vapen till de krigförande länderna USA och Storbritannien, svarade Tjäder som företrädare för ISP:

"Vi godkände ett samarbetsavtal med USA eftersom både regering och riksdag uttryckligen uppmanat svenska industrier att söka internationellt samarbete, vilket det här är."³⁹

ANDREAS EKMAN DUSE, GENERALDIREKTÖR
PÅ ISP, SVARAR:

"Medarbetaren Thomas Tjäder har till sin hemadress fått ett brev från Fredrik Quistbergh. I brevet uppger Quistbergh att han på uppdrag av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen jobbar med en rapport med arbetsnamnet "Vapenkarusellen". Jag vill starkt ifrågasätta en rapport där en enskild tjänsteman pekas ut på det sätt som skett och det förhållande att Quistbergs brev skickats till Tjäders hemadress känns inte bra. Ska kritik riktas mot de beslut som fattas av ISP ska de riktas mot beslutsfattaren, dvs myndighetens generaldirektör. I mitt uppdrag har jag att pröva industrins exportframställningar relativt det svenska regelverket. Det handlar många gånger om besvärliga avvägningar, men i det arbetet har jag stöd av flera kompetenta medarbetare, bl. a. ISPs säkerhetspolitiske rådgivare Thomas Tjäder. Tjäder har som Du vet en gedigen och värdefull erfarenhet av exportkontroll och försvarsfrågor. Ytterst diskuteras också alla "svåra" ärenden i det parlamentariskt tillsatta Exportkontrollrådet."

[Påpekande: breven skickades till hemadresserna för att säkerställa att de kom fram till mottagaren och att dessa skulle ha möjlighet att bemöta, samt för att det var semestertider i antågande. Ingen annan har klagat] ■

NAMN: Jonas Åke Hjelm

YRKE: Senior Vice president och Chief Marketing Officer på Saab, ordförande i Försvars- och Säkerhetsföretagen samt ordförande i ÖB:s samverkansråd.

INKOMST: 1 649 703 (2008)

FÖDD: Den 7 september 1971

BOR: Bandhagen, Stockholm

TROTS SINA UNGA ÅR är Jonas Hjelm en av vapenkarusellens klarast lysande stjärnor. Få kan visa upp en liknande snurr mellan politiken, organisationsvärlden och näringslivet. Han var ledamot i Värnpliktsrådet under 1993 till 1994.⁴⁰ Sedan politisk tjänsteman, sakkunnig på försvarsdepartementet och sakkunnig i stadsrådsberedningen.⁴¹ Bara 32 år gammal blir Jonas Hjelm den 13 mars 2003 utsedd till statssekreterare på försvarsdepartementet.⁴² Efter Socialdemokraternas valförlust går Jonas Hjelm den 11 december 2006 till Sveriges största krigsmaterielföretag: Saab. Han ska ansvara för kontakter och bevakning av "den svenska försvarsmarknaden och Saabs europakontakter".⁴³ Han blir Saabs nya chefslobbyist efter Jan Nygren.

Jonas Hjelm gör ett bra jobb på Saab och befordras i oktober 2007 till ansvarig för "Government Relations". Uppgiften är bland annat att "hålla samman koncernens kontakter med politiska beslutsfattare".⁴⁴ Han blir även styrelseledamot i Gripen International AB⁴⁵ och ordförande för Överbefälhavarens samverkansråd som är "ett samarbetsorgan mellan Försvarsmakten, näringsliv, organisationer och offentlig sektor".⁴⁶ Vidare blir Jonas Hjelm i oktober 2009 ordförande för Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF). En intresseförening som tidigare hette Försvarsindustriföreningen. SOFF representerar de svenska företagen inom krigsmaterielindustrin och har som syfte att "...informera om företagets betydelse så att företagets resurser och kompetens på bästa sätt kan tas till vara och att goda industriella och

kommersiella förutsättningar skapas."⁴⁷ I takt med de nya uppdragen fortsätter han klättra inom Saab. Han befordras till Senior Vice President samt Chief Marketing Officer (CMO) med ansvar för marknadsföring och affärsutveckling.⁴⁸ Han tar samtidigt plats i ledningsgruppen för Saab⁴⁹ och blir den 18 februari 2010 extern firmatecknare för Saab AB. Jonas Hjelm har idag 1 139 aktier i företaget.⁵⁰

När Jonas Hjelm hoppade över från försvarsdepartementet till krigsmaterielföretaget Saab fick han kritik av Miljöpartiets språkrör Peter Eriksson. I en radiointervju förklarade Eriksson varför dessa byten tär på politikens trovärdighet:

"Att från en dag till en annan kliva från ett departement till exempelvis försvarsindustrin innebär ju en väldigt fördel för det företaget. Efterhand blir det också en fråga om man bestämt det här innan och om det fanns bindningar man inte kände till."

Jonas Hjelm svarade på följande sätt:

"Det är klart att jag kan bidra med allmän kunskap till Saab. Men de saker som var hemliga när jag var statssekreterare har ju inte blivit mindre hemliga för att jag inte är statssekreterare. Så där tror jag inte att jag för någon information vidare."⁵¹

Vad tror du?

JONAS HJELM KOMMENTERAR:

*"Tack för texten! Jag har inga direkta kommentarer till texten och mina tidigare kommentarer rörande denna frågeställning gäller fortfarande."*⁵² ■

⁴⁰ http://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_V%C3%A4rnpliktsr%C3%A5det

⁴¹ Pressmeddelande 2006-12-01 från <http://www.mynewsdesk.com/se/view/pressrelease/118855> samt Försvarsdepartementets personalavdelning 2010-06-02.

⁴² Telegram "Ung ny statssekreterare", Tidningarnas Telegrambyrå, 2003-03-13.

⁴³ Pressmeddelande "Förre statssekreteraren Jonas Hjelm till Saab", 2006-12-01.

⁴⁴ Pressmeddelande "Nya namn i Saabs ledning", 2007-10-19.

⁴⁵ Creditsafe, besökt 2010-05-19.

⁴⁶ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Om-Forsvarsmakten/Overbefalhavaren/OB-samverkansrad/>, besökt 2010-06-24.

⁴⁷ <http://www.soff.se/foreningen.html>, besökt 2010-06-24.

⁴⁸ Pressmeddelande "Saab förändrar styrning och struktur av verksamheten", 2009-09-09.

⁴⁹ <http://www.saabgroup.com/en/About-Saab/Company-profile/Saab-in-brief/Group-management/>, besökt 2010-06-24.

⁵⁰ Creditsafe, 2010-05-19.

⁵¹ Radioinslag "Försvarssekreterare lockas av näringslivet", SR Ekot, 2007-01-28.

⁵² RE-post från Jonas Hjelm 2010-07-01.

NAMN: Mia Katarina Margareta Tolgfors

YRKE: Kommunikationschef
BAE Systems Bofors

INKOMST: 309 400 kronor (2008)

FÖDD: Den 25 januari 1967

BOR: Karlskoga

KATARINA TOLGFORS ÄR DEN ENDA kvinnan som lyckas ta sig in på vapenkarusellens tio-i-topp lista. Någon kanske undrar över efternamnet. Och visst, hon har varit gift med moderaten och nuvarande försvarsministern Sten Tolgfors. Men det råder ingen som helst tvekan om att hon tar sig in på listan av helt egna meriter. Katarina Tolgfors kombinerar sin politiska karriär med vapenförsäljning. Hon är ledamot i Moderatkvinnornas styrelse och har följande politiska visioner:

» Katarina Tolgfors kombinerar sin politiska karriär med vapenförsäljning «

”Respekt för varandra är en grundläggande värdering som vi Moderatkvinnor arbetar för. Mäns våld mot kvinnor och barn är ett samhällsproblem som inte bara kvinnor behöver engagera sig mot. Barns våld och kränkningar mot andra barn, är en viktig fråga för alla vuxna och föräldrar, inte bara politiker.”⁵³

Hon har även varit aktiv i Moderata Ungdomsförbundet (MUF) och haft olika förtroendeuppdrag inom Moderaterna i över 20 år. I februari 2007 blev hon presschef för Moderaterna med ansvar för presstjänsten, gruppleadarens och den moderata riksdagsgruppens presskontakter.⁵⁴ Hon värvades till Moderaterna från Saab, där hon arbetade i sex år. Under tiden på Saab hann hon med att vara kommunikationsansvarig inom Jas Gripen International och informationschef vid Saab Bofors

Dynamics.⁵⁵ Och innan karriären på Saab jobbade hon som informationsassistent på Försvarsdepartementet.⁵⁶ Men snurrandet mellan politiken och näringslivet tar inte slut där.

Hösten 2008 lämnar Tolgfors jobbet som presschef för Moderaterna för att istället verka som projektledare på PR-firman Strateg i Örebro.⁵⁷ I februari 2010 presenteras hon som ny kommunikationschef för vapenföretaget BAE Systems Bofors. Katarina Tolgfors varvar friskt mellan politik och näringsliv och stärker sitt kontaktnät. I hennes innersta vänkrets återfinns många anställda inom de vapentillverkare hon jobbat för samt tunga företrädare för både nya och gamla moderater såsom Christoffer Fjellner, Gunnar Hökmark och Tove Lifvendahl.⁵⁸

När hon tillträdde jobbet som kommunikationschef på BAE Systems Bofors fick hon frågan hur hon som småbarnsmamma kunde jobba inom krigsmaterielindustrin av Nerikes Allehandas magasinbilaga ”Latte”. Katarina Tolgfors svarade: ”För min del tog jag tidigt ställning då jag utbildade mig som lotta i flygvapnets underrättelsetjänst i unga år. Sverige är ett demokratiskt och välordnat samhälle och vi har det väldigt bra och det tycker jag är värt att försvara. Så länge Sveriges riksdag står bakom att vi ska ha ett försvar, då måste vi också ha en försvarsindustri som backar upp vårt försvar och våra soldater.”⁵⁹ ■

⁵³<http://www.moderatkvinnorna.se/?x=om-oss&y=&tmp=katarina-tolgfors>, besökt 2010-06-24.

⁵⁴ Pressmeddelande ”Ny bemanning på moderaternas presstjänst”, 2007-03-19.

⁵⁵ Affärsvärlden, 2008-10-03.

⁵⁶ Latte, Nerikes Allehanda, 2010-04-10.

⁵⁷ Affärsvärlden, 2008-10-03.

⁵⁸ <http://www.facebook.com/ktolgfors>, besökt 2010-06-24.

⁵⁹ Latte, Nerikes Allehanda, 2010-04-10.

NAMN: Anders Gustaf Florenius

YRKE: Ambassadråd och chef för svenska MoU-kontoret i Washington

INKOMST: 1 553 480 kronor (2008)

FÖDD: Den 24 april 1947

BOR: Karlskoga och Washington

DE FLESTA SNURRARNA inom vapenkarusellen går från politiken eller militären till näringslivet. Men det finns även personer som går från militären via näringslivet till tjänsteman i allmänhetens tjänst. En av de mest framgångsrika företrädarna för den senare grenen är Anders Florenius. Han var major i kustartilleriet innan han tillträdde sin första tjänst på Bofors i januari 1989.⁶⁰ Han star-

tade som besökschef, befordrades till produktionsområdeschef och senare informationsdirektör för

Bofors AB.⁶¹ Hösten 1999 hoppade han även in som informationsdirektör för Celsius AB.⁶² Under Florenius tid har det varit mutaffärer, namnbyte samt både tomma och välfyllda orderböcker. Han har gjort sig känd för sitt lågmälda och diplomatiska sätt. Men ibland har han visat upp en helt annan sida. När Saab Bofors Dynamics tog hem en stororder om 850 miljoner kronor på jaktroboten Iris-T ställde Dagens Industri frågan: Hur känns det?⁶³

"Anders Florenius: Skitbra! Förlåt, så får man inte säga. Det känns väldigt bra.

Dagens Industri: Vad gör den här roboten?

Anders Florenius: Det är en jaktrobot, det vill säga för bekämpning av andra flygplan i närstrid. Biggles fight om man så vill."

Sommaren 2007 blev Florenius även tillförordnad kommunikationsdirektör på Saab⁶⁴, vid sidan av sin ordinarie tjänst som informationschef på Saab Bo-

fors Dynamics. När ett nytt ambassadråd och chef för MoU-kontoret i Washington skulle utses gick frågan till Anders Florenius, som givetvis accepterade. MoU står för Memorandum of Understanding och är ett samarbetsavtal inom krigsmaterielområdet mellan Sverige och USA. Sveriges Television uppmärksammar Anders Florenius sidbyte i ett inslag. I intervjun visar Florenius lite av den rutin han skaf-

fat sig efter 20 år som informationsansvarig inom krigsmaterielindustrin:

"Sveriges Television: Hur fungerar det här samarbetet i relation till den lagstiftning

som ska ge oss möjligheter att reglera vapenaffärerna i förhållandet till stater som vi av olika skäl inte vill exportera till?

Anders Florenius: Det här är mycket väl reglerat både i USA och Sverige. Det här är ingen sammanblandning av lagstiftning utan svenska företag, oavsett ägande, opererar efter svensk lagstiftning. Amerikanska företag på samma sätt, efter amerikansk lagstiftning."⁶⁵

När Anders Florenius avtackades den 22 augusti 2008 på Bofors hotell ringlade kön lång. Det var blommor, presenter och lyckönskningar från näringsliv, kommun, fack, landshövding och medarbetare. Anders Florenius var mycket nöjd, tackade alla som kommit och såg fram emot att börja sin nya tjänst:

"Cirkeln är sluten. Jag blir statsanställd igen. Det ska bli spännande."⁶⁶ ■

⁶⁰ <http://www.nwt.se/karlskoga/article55655.ece>, besökt 2010-06-24.

⁶¹ Nerikes Allehanda 2007-05-16.

⁶² Nerikes Allehanda, 1999-09-30.

⁶³ Artikel "Det känns väldigt bra", Dagens Industri, 2005-06-02.

⁶⁴ Pressmeddelande "Anders Florenius tillförordnad kommunikationsdirektör på Saab", 2007-05-14.

⁶⁵ http://svt.se/2.33831/1.1229769/boforsinformator_far_toppjobb_i_usa?page1851421=4, besökt 2010-06-26.

⁶⁶ Artikel "Anders Florenius avtackades – och tackade", nwt.se, 2008-08-23.

NAMN: Toni Lars Erik Eriksson

YRKE: Kommunikationsdirektör på
Försvarets Materielverk (FMV)

INKOMST: 1 221 945 kronor (2008)

FÖDD: Den 26 januari 1957

BOR: Kungsholmen, Stockholm

TONI ERIKSSON ÄR EN RIKTIG hoppjerka mellan politiken, krigsmaterielindustrin och PR-branschen. Den 7 maj 2001 blev Toni Eriksson ny informationschef för Socialdemokraterna. Innan den tunga posten hade han hunnit med att vara pressekreterare och projektledare i regeringskansliet samt jobbat som egenföretagare.⁶⁷ Efter Socialdemokraternas misslyckande i folkomröstningen om EMU blev Eriksson degraderad till pressekreterare hos försvarsminister Leni Björklund. Den 15 november 2005 undertecknar Leni Björklund ett militärt samarbetsavtal med Sau-

diarabien fortsätter.⁷⁰ Eriksson har dock inte bara erfarenheter från Försvarsdepartementet. Han har även hunnit med inspel på Jordbruks-, Närings-, Utbildnings- och Utrikesdepartementen.⁷¹

Eriksson väljer dock plötsligt att hoppa över till PR-branschen. Han blir seniorkonsult hos en av Sveriges största PR-byråer: Prime PR. En av Primegruppens kunder är Saab. Den 15 mars 2008 blir Toni Eriksson tillförordnad pressekreterare på Saab.⁷² Han dyker också upp hos andra kunder till Prime PR, bland annat Utrikesdepartementet och Apotek Hjärtat. Men nyligen gjorde Toni Eriksson ett nytt skutt. I juni 2010 blev det klart att han blir ny kommunikationsdirektör för Försvarets Materielverk (FMV). När

» [...] på den eventuella motsättningen att han som gammal vapenvägrare nu ska jobba med vapen svarar han [...] «

diarabien, en av världens mest brutala diktaturer. Avtalet var resultatet av ett två dagar långt statsbesök där den saudiske prinsen och vice försvarsministern träffade både Leni Björklund och kung Carl Gustaf. Saudiarabien visade bland annat intresse för radarövervakningssystemet Erieye, som utvecklas av Saab. Vid mötet bekräftade Saabs vice vd, Jan Nygren, intresset och att de skulle ha en "direkt kontakt" med den saudiske prinsen för att diskutera eventuell export av Erieye.⁶⁸ Björklunds samarbetsavtal KU-anmäls av två riksdagsledamöter från Folkpartiet som tycker att Sverige inte ska "exportera vapen till länder som grovt bryter mot mänskliga rättigheter eller är diktaturer."⁶⁹ Bakom kulisserna matchade Toni Eriksson sin försvarsminister till seger. Björklund slapp KU-kritik och militärsamarbetet med Sau-

diarabien fortsätter.⁷⁰ Eriksson har dock inte bara erfarenheter från Försvarsdepartementet. Han har även hunnit med inspel på Jordbruks-, Närings-, Utbildnings- och Utrikesdepartementen.⁷¹ Eriksson väljer dock plötsligt att hoppa över till PR-branschen. Han blir seniorkonsult hos en av Sveriges största PR-byråer: Prime PR. En av Primegruppens kunder är Saab. Den 15 mars 2008 blir Toni Eriksson tillförordnad pressekreterare på Saab.⁷² Han dyker också upp hos andra kunder till Prime PR, bland annat Utrikesdepartementet och Apotek Hjärtat. Men nyligen gjorde Toni Eriksson ett nytt skutt. I juni 2010 blev det klart att han blir ny kommunikationsdirektör för Försvarets Materielverk (FMV). När reportern från Dagens Media gör Toni Eriksson uppmärksam på den eventuella motsättningen att han som gammal vapenvägrare nu ska jobba med vapen svarar han:

"Jag tror inte att jobbet kräver att man ska springa i skogen och försvara Sverige på det viset. Men försvarets uppgift är att skydda demokratin och om jag kan bidra med mina kunskaper inom kommunikation så är jag nöjd."⁷³

TONI ERIKSSON KOMMENTERAR:

"Tack för möjligheten att kolla på faktatexten! Det är inte riktigt sant att jag "degraderades" till pressekreterare i Försvarsdepartementet efter EMU-valet. EMU-valet ägde rum i september 2003 och ►

⁶⁷ Pressmeddelande "Toni Eriksson ny informationschef", 2001-05-04.

⁶⁸ Debattartikel "Stoppa vapenaffärer med Saudiarabien!", Dagen, 2005-11-29.

⁶⁹ Pressmeddelande "Fp KU-anmäler vapenaffärer med Saudiarabien", 2005-11-23.

⁷⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=3698460>, besökt 2010-06-24.

⁷¹ <http://www.primegroup.com/medarbetare/toni-eriksson>, besökt 2010-06-24.

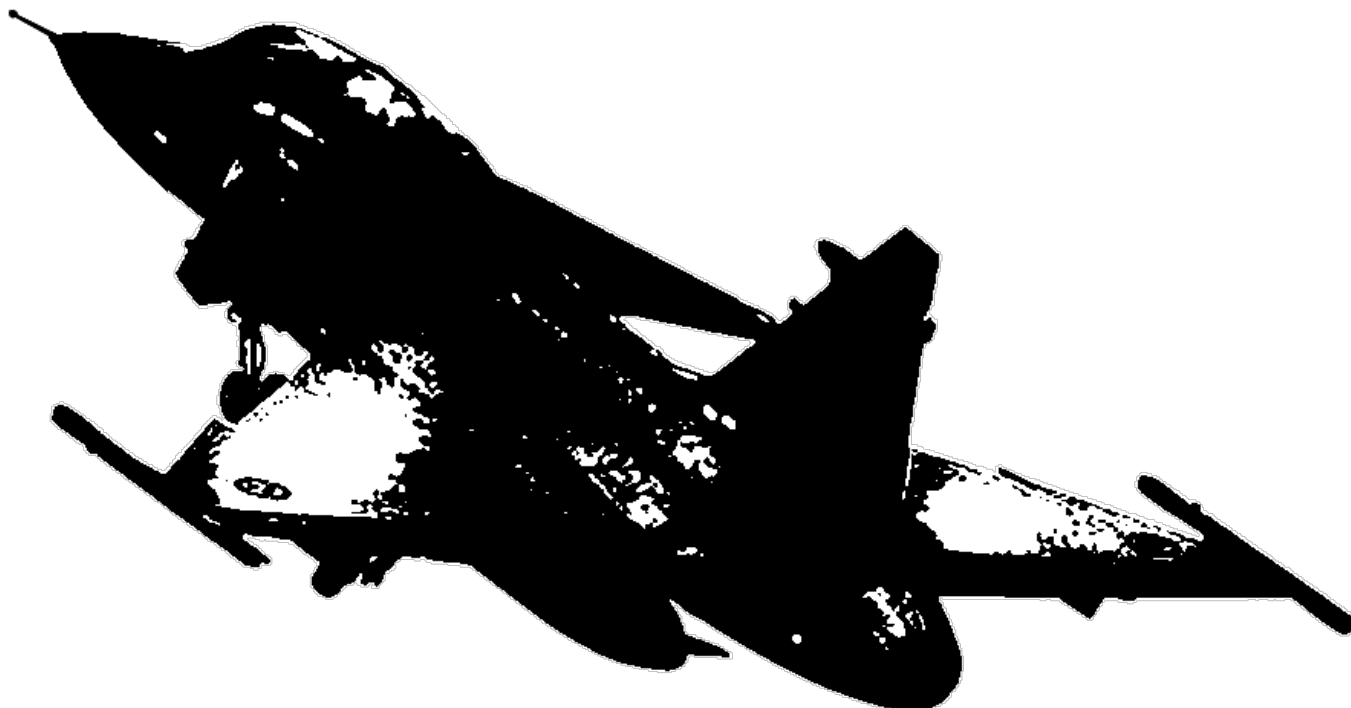
⁷² Pressmeddelande "Toni Eriksson till pressekreterare på Saab", 2008-03-14.

⁷³ <http://www.dagensmedia.se/karriar/article432382.ece>, besökt 2010-06-24.

jag slutade i september 2004 efter att ha varit med om ytterligare en valrörelse till, Europavalet i juni 2004. Därefter, i september 2004, började jag på Prime och i mars 2005 fick jag förfrågan om att börja som pressekreterare i Försvarsdepartementet. Det är möjligt att dina uppgiftslämnare gör bedömningen att jag "degraderades" efter folkomröstningen 2003, men det är inte min minnesbild och i vilket fall så stämmer inte timelinen. Möjligtvis degraderas jag efter Europavalet 2004 genom att bli placerad på "högerbyrån" Prime.

Jag valde inte "plötsligt" att hoppa över till PR-branschen 2004. Jag hade jobbat med kommunikationsfrågor som konsult i flera omgångar tidigare och ville dit igen efter att ha jobbat 3 år på socialdemokratiska partiexpeditionen. Eftersom jag tidigare hade jobbat 8 år på partiexpeditionen räckte det med sammanlagt 11 år.

Jag fattar att det är svårt att få till både fakta och att få det stuk på texten du vill ha - och jag skulle självklart inte själv ha uttryckt mig som du - men du har faktiskt inte fått med en grej som kanske understryker din tes, jobbet på UD var att vara presschef för EAPC/EAPR⁷⁴-konferensen i Åre 2005."⁷⁵ ■

⁷⁴EAPC = Euro-Atlantic Partnership Council, mer information: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49276.htm
EAPR = Euroatlantiska Partnerskapsrådet, kallas på engelska EAPC.

⁷⁵E-post från Toni Eriksson, 2010-06-30.

NAMN: Carl Gunnar Eliasson

YRKE: Pensionerad forskare och författare

INKOMST: 593 837 kronor (2008)

FÖDD: Den 4 augusti 1937

BOR: Djursholm, Stockholm

NÄR KRIGSMATERIELINDUSTRIN BEHÖVER en forskare som talar om fördelarna med deras verksamhet finns ett säkert kort att spela: Gunnar Eliasson. Eliasson var med i den vapenkvartett (de andra medlemmarna är Göran Persson, Alf Svensson och Stefan Löfven) som i slutet av förra året gick ut på DN Debatt och förkunnade att regeringens beslut att köpa vapen "från hyllan" är början till slutet för den svenska försvarsindustrin.⁷⁶ I det sammanhanget presenterades Eliasson i vinjetten som företrädare för "teknik" och lite längre ner i texten "professor emeritus Industriell utveckling KTH". I andra sammanhang kallas Eliasson rätt och slätt "KTH-professorn".

KTH står för Kungliga Tekniska Högskolan – vilket onekligen inger förtroende. Men "emeritus" betyder i detta sammanhang pensionerad. Titeln kommer från latin och var beteckningen för en avdankad soldat i den romerska armén.⁷⁷ I verkligheten var det över tio år sedan Gunnar Eliasson slutade sin tjänst vid KTH.⁷⁸ Dock är Eliasson en mycket aktiv pensionär. Nyligen kom boken "Synliga kostnader, osynliga vinster" på SNS förlag. I boken hävdar Eliasson att samhället fått tillbaka utvecklingskostnaden av JAS Gripen många gånger om. Den avancerade stridsflygplansproduktionen omges av ett "moln av teknologi" som andra svenska företag kunnat dra nytta av och gör lönsamma affärer. Saab, som utvecklar JAS Gripen, gillar Eliassons forskning så mycket att de ofta använder sig av honom i sina utspel. I en debattartikel i Göteborgs-Posten med rubriken "Försvarsindustrin har dolda värden" skriver Saabs dåvarande presschef Peter Larsson:

"Vi kan blicka tillbaka på en imponerande mängd så kallade spin-off effekter som kommit övriga samhället till gagn. Professor Gunnar Eliasson vid KTH vittnar om de "moln av teknologi" som sprids från försvarsindustrin".⁷⁹

Men när tidningen Pax tittar närmare på vilka intressen som står bakom Eliassons forskning finner de att Saab finansierat det omfattande arbete som ligger till grund för Eliassons slutsatser.⁸⁰ Saab har till och med, på förhand, köpt halva upplagan av boken "Synliga kostnader, osynliga vinster". Detta redovisas dock varken i boken eller i förlagets marknadsföring. SNS förlagschef Torgny Wadensjö får frågan varför bokens finansiärer hemlighålls och svarar på följande sätt:

"Så här i efterhand tycker vi att det borde ha redovisats även här."⁸¹

Både SNS förlag och Gunnar Eliasson hävdar dock att resultaten granskats med så kallad peer-review, en anonym granskning av ämneskunniga forskare. Men dem som SNS förlag och Eliasson hänvisar till skulle ha organiserat denna peer-review känner inte till den. Ingen kan bevisa att granskningen av Eliassons forskning ens ägt rum.

Att Eliasson framträder under KTH:s flagg i offentliga sammanhang är dock inget KTH själva är kritiska till. Björn Hårsman, professor vid avdelningen för samhällsekonomi på KTH, förklarar: "Han har under åren både gjort betydelsefulla handledningsinsatser och varit sakkunnig vid tjänstetillsättningar på KTH. Jag ser med andra ord inga som helst problem med att Gunnar Eliasson presenterar sig som professor emeritus på KTH."⁸² ■

⁷⁶ Debattartikel "Början till slutet för den svenska försvarsindustrin", Dagens Nyheter, 2009-10-26.

⁷⁷ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Emeritus>, besökt 2010-06-25

⁷⁸ Gunnar Eliasson var verksam vid KTH under perioden 1994-05-01 till 2000-04-30 enligt mejl från Karin Kroon, HR-ansvarig på KTH, 2010-06-18.

⁷⁹ Debattartikel "Försvarsindustrin har dolda värden", Göteborgs-Posten, 2004-03-21.

⁸⁰ Artikel "Saab finansierade bokprojekt om Jas", PAX, nummer 3/2010.

⁸¹ Artikel "Saab finansierade bokprojekt om Jas", PAX, nummer 3/2010.

⁸² E-post från Björn Hårsman, 2010-06-16.

NAMN: Christer Åström

YRKE: Pensionär, tidigare försvarsreporter på SVT:s Rapport.

INKOMST: 415 711 kronor (2008)

FÖDD: Den 1 mars 1943

BOR: Segeltorp, Stockholm

1982 STARTADE CHRISTER ÅSTRÖM sitt uppdrag som försvarspolitisk reporter på SVT:s "Rapport". En viktig uppgift då Rapport med närmare miljonen tittare varje dag är många svensks huvudsakliga nyhetskälla. Åström gjorde sig känd för sina goda kontakter inom försvaret. Dock kom han sällan med några avslöjanden som var kritiska till vare sig försvaret eller krigsmaterielindustrin trots smugglingsskandaler, JAS-haverier och mutaffärer. Det skulle ta sexton år innan förklaringen till Åströms milda bevakning kom.

I augusti 1998 spelade Christer Åström in en film med titeln "ÖB september 98". I filmen går Åström omkring i kända försvarsmiljöer och ställer frågor som dåvarande ÖB Owe Wiktorin besvarar. Försvarsmakten ville ha Åström eftersom han har "hög trovärdighet i försvarsfrågor".⁸³ Bakgrunden till informationsfilmen var att ÖB ville nå ut till sina anställda om de kommande nedskärningarna inom försvaret. Samtidigt som försvarsreportern Christer Åström gör jobb för dem han är satt att bevaka håller arbetskamraterna på Rapportredaktionen på att granska hur ÖB ska lösa problemen med Försvarets ekonomi. Rapportreportern Bodil Appelquist kan i mitten av september rapportera om den kommande halveringen av armén. Åström håller tyst. Först några veckor senare blir Åströms PR-jobb för försvaret känt för SVT:s ledning. Dåvarande chefen för Rapport, Jan Axelsson, reagerar starkt och tar ett historiskt beslut:

"Vi har dragit slutsatsen att Åström med omedelbar verkan ska sluta rapportera om försvarsfrågor. Han ska i fortsättningen bevaka medicin och vetenskap."⁸⁴

Dåvarande VD:n för SVT, Sam Nilsson, ger Axelson sitt stöd:

"En person som är satt att bevaka försvaret kan naturligtvis inte göra extraknäck åt försvaret. Jag kan inte erinra mig att det någonsin hänt att en nyhetsmedarbetare extraknäckt utan att söka tillstånd."⁸⁵

» "En person som är satt att bevaka försvaret kan naturligtvis inte göra extraknäck åt försvaret." «

Christer Åström är historisk. Ingen annan har, före eller efter honom, fått sparken från sitt bevakningsområde. Men Åström själv menade att hans extraknäck inte alls var orsaken till avstängningen. Till Resumés reporter ger han sin bild av konflikten:

"Jag byter arbetsuppgifter för att inte komma i konflikt med min hustrus arbete som informatör på Försvarshögkvarteret. (...) Hittills har vi hanterat det genom att försöka undvika att prata tjänst, men nu blir frågorna om Försvaret så politiskt laddade".⁸⁶

Jan Axelsson, idag chef för SVT Nyheter & Samhälle, minns den historiska avstängningen väl. Enligt honom hade Åströms frus nya jobb ingenting med hans beslut att göra.

"Det avgörande var att han gjorde filmen om försvaret, på uppdrag av försvaret och betalades av försvaret" säger Jan Axelsson.

"Detta samtidigt som han var försvarsreporter, alltså inte bara försvaret som maskin utan även försvarspolitiskt."

Men trots avstängningen fortsatte Christer Åström sin försvarsrapportering. Bara under år 2000 gör han en rad olika TV-inslag, varav två om JAS Gripen.⁸⁷ Enligt Jan Axelsson beror detta på att han själv ändrade inställning. Några år efter Åströms extraknäck undrade redaktionen om avstängningen var på livstid.

“Vi är ju ingen polisiär myndighet och jag konstaterade att Christer i vissa fall kunde göra inslag av rent teknisk natur som har med försvaret att göra. Men han kom aldrig tillbaka som försvarspolitiskt kommenterande reporter.”

– Ett inslag om JAS Gripen är alltså inte försvarspolitik?

“Det handlade om tekniska frågor, inte om vi ska ha JAS Gripen eller inte. Visst, vi gick inte ut med något pressmeddelande om att Christer kunde göra enstaka försvarstekniska inslag. Jag höll dock fast vid den grundläggande principiella frågan men luckrade upp den utifrån en mer praktisk syn på det hela.”

År 2009 gick Christer Åström i pension som reporter på SVT:s Rapport. ■

⁸³ Artikel "Sparkas efter extraknäcket åt försvaret", Resumé, 1998-10-15.

⁸⁴ Artikel "Sparkas efter extraknäcket åt försvaret", Resumé, 1998-10-15.

⁸⁵ Artikel "Sparkas efter extraknäcket åt försvaret", Resumé, 1998-10-15.

⁸⁶ Artikel "Sparkas efter extraknäcket åt försvaret", Resumé, 1998-10-15.

⁸⁷ A2000-01-11, 19.30 SVT2, Arkivnummer: SP991127-R TK:014700

2000-01-26, 19.30 SVT2, Arkivnummer: SP992098-R TK:011700

Är det någon person du saknar i rapporten? Har du själv en bubblare eller synpunkter på din favorits placering på listan? Kartläggningen och granskningen fortsätter – med din hjälp. Din information, arbetsinsats, gåva eller vad det nu kan vara gör det möjligt att fortsätta vår granskning av vapenindustrins aktörer. Bidra på det sätt som du själv önskar. Här är de olika möjligheterna:

Internet: www.svenskafreds.se/vapenkarusellen

E-post: info@svenskafreds.se

Telefon: 08-55803180

Adress: Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Box 2088, 103 12 Stockholm

Skänk pengar: Plusgiro: 90 10 85 – 1. Märk inbetalningen med "Vapenkarusellen".

FÖRTYDLIGANDE

1: Listan bygger på nu levande personer oavsett om de idag är aktiva eller inte. Alla på listan har beretts möjlighet att, om de vill, lämna sin kommentar till utnämningen och komma med kompletterande information.

Fem av vapenkarusellens främsta företrädare:

Marcus Wallenberg, Jan Nygren, Toni Eriksson, Thomas Tjäder och Jonas Hjelm har utnyttjat den möjligheten.

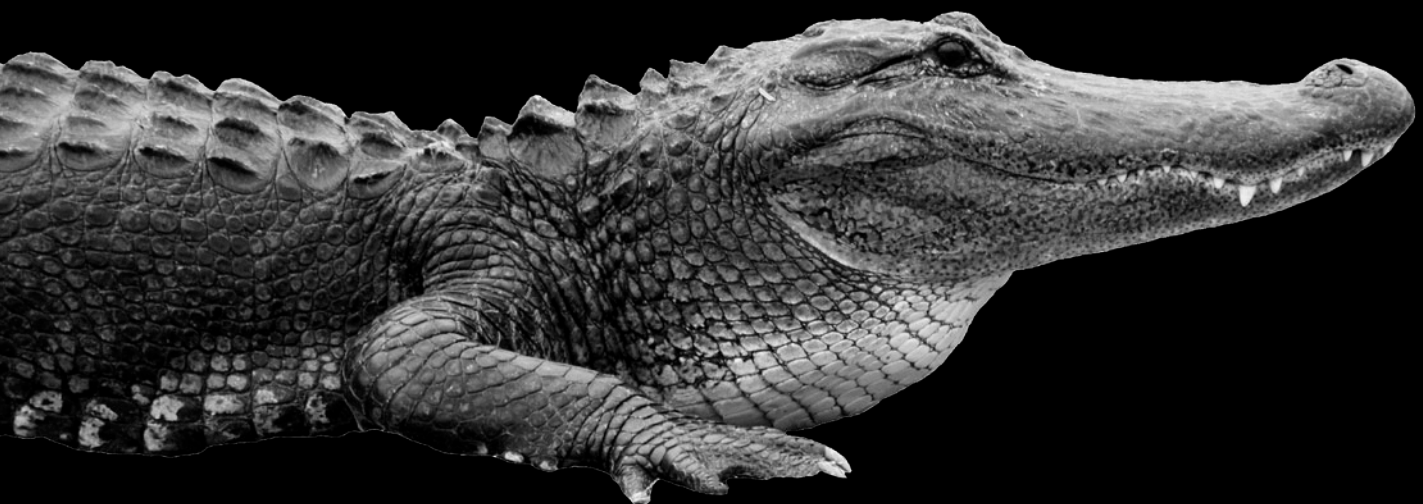
2: Siffran över inkomst är den sammanräknade inkomsten, det vill säga deklarerat överskott av tjänst och deklarerad inkomst av kapital, för inkomståret 2008.

Del 3: Exemplet

FÖRVANDLINGEN

FÖLJ PROCESSEN HUR **SEP** BLEV **ALLIGATOR** - HÄNDELSE
FÖR HÄNDELSE I EN VÄLDOKUMENTERAD TIMELINE.

Den som vill sälja stridsvagnar gör så i det tysta. Därför blir det sällan känt vilka metoder vapenindustrin använder i kampen om de åtråvärda kontrakten. Hur de får politiker, tjänstemän och andra opinionsbildare att verka för deras sak. Men ibland rubbas ordningen. Det här är en genomgång av hur Sep blev Alligator och hur det gick till när lobbyisthataren Göran Persson blev lobbyist.

1994 SEP-PROJEKTET INITIERAS

Stridsvagnstillverkaren Hägglunds Vehicle och Försvarets Materielverk (FMV) startar ett projekt för att förnya arméns stridsfordon. Brittiska armén har liknande behov och blir samarbetspartners. Utvecklingen av dessa nya splitterskyddade enhetsplattformar, som förkortas Sep, tar fart. Projektet får arbetsnamnet Sep.¹

1996-03-16 GÖRAN PERSSON BLIR STATSMINISTER

Den 16 mars 1996 utser en extrakongress Göran Persson som ny partiledare för Socialdemokraterna. Fem dagar senare blir han statsminister.

1997-09-12 GÖRAN PERSSON OGILLAR LOBBYISMEN

Vid Socialdemokraternas Framtidskongress i Sundsvall, den 12 september 1997, håller Göran Persson ett tal om demokratin:

“Hur är det egentligen med de lejda opinionsbildarna, de som ena dagen säljer sina tjänster till ett företag, andra dagen till ett politiskt parti? Vad är egentligen lobbying? Hur ser den ut, hur fungerar den? Blir beslutsfattare manipulerade och förda bakom ljuset? Det är viktiga frågor i en demokrati.”²

1997-09-30 HÄGGLUNDS SÄLJS TILL ALVIS

Hägglunds Vehicle, som utvecklar Sep, säljs till brittiska Alvis.³

2004-06-03 BAE SYSTEMS KÖPER ALVIS

Den brittiska vapenjätten BAE Systems köper Alvis för 355 miljoner pund.⁴ Det nya namnet för stridsvagnstillverkaren från Örnsköldsvik blir BAE Systems Hägglunds.

2006-03-16 GÖRAN PERSSON INITIERAR NY MATERIELFÖRSÖRJNINGSTRATEGI

Torsdagen den 16 mars lämnar regeringen Persson över skrivelsen “En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret”⁵ till riksdagen. Skrivelsen tar de första stegen till den nya materieförsörjningsstrategin som bland annat innebär att Sverige

i framtiden ska köpa vapen från ”hyllan”. Försvarets Materielverk (FMV) ska hädanefter sköta upphandlingen av det bästa alternativet på en internationell marknad, inte bara köpa eller utveckla nya svenska vapen. Ur skrivelsen:

”Genom en systematisk genomgång av möjligheterna att utnyttja befintlig materiel, genom att öka antalet eller vidareutveckla dessa befintliga system, och genom att behovet tillgodoses av de produkter och tjänster som den internationella marknaden erbjuder bör fördyringar kunna undvikas. I första hand bör en anskaffning göras genom deltagande i samordnad internationell anskaffning och i andra hand på egen hand. Endast i de fall då dessa möjligheter uttömts bör man välja att tillgodose behovet genom en nyutveckling, och även då i första hand i samarbete med andra eller tillsammans med internationella samarbetspartners. Egenutveckling bör ske endast i undantagsfall.”

2006-09-17 GÖRAN PERSSON FÖRLORAR VALET

När det sent på söndagsnatten den 17 september står klart att det blir ett regeringsskifte meddelar Göran Persson att han ska avgå som partiledare för Socialdemokraterna.

2007 STORBRIANNIEN SPOLAR SEP

Trots att Storbritannien och Sverige gjort gemensamma ansträngningar för att utveckla ett nytt stridsfordon och trots att Sverige plöjt ner cirka 950 miljoner kronor i projektet bestämmer sig Storbritannien för att göra en öppen upphandling. Sep är favorit men ordern går till stridsfordonet Piranha som används av den amerikanska armén.⁶

2007-03-17 GÖRAN PERSSON AVGÅR OCH ATTACKERAR LOBBYISTERNA

Vid Socialdemokraternas extrakongress i Stockholm den 17-18 mars 2007 väljs Mona Sahlin till ny partiordförande och Göran Persson avgår. I sitt avskedsanförande går Göran Persson till hård attack mot Carl Bildt...

¹ Artikel ”Sep-projektet startade 1994”, Ny Teknik, 2009-06-17.

² Göran Perssons Demokratital vid Socialdemokraternas Framtidskongress den 12 september 1997: <http://www.socialdemokraterna.se/upload/Kongresser/Framtidskongress%2097/gpdemokrati97.pdf>, besökt 2010-06-07

³ Artikel ”Britain’s Alvis to buy Sweden’s Hägglunds Vehicle”, Defense Daily, 1997-09-30.

⁴ Artikel ”BAE trumps US bid for Alvis with a £355m deal”, The Independent, 2004-06-03.

⁵ Regeringens skrivelse 2005/06:131

⁶ Artikel ”Sep-projektet startade 1994”, Ny Teknik, 2009-06-17.

"Men partivänner, Sverige har idag en regering som tiger. Vi har en utrikesminister som inte längre kallar folkmord för folkmord. En utrikesminister som för några år sedan på uppdrag av amerikanska lobbyister arbetade för en invasion av Irak. En utrikesminister vars ekonomiska intressen här och var i världen gör det oklart vem eller vad han företräder – Sverige, ett multinationellt företag eller bara sig själv?"⁷... och lobbyisterna:

"Lobbyisterna arbetar inte för det nya. Lobbyisterna arbetar för det gamla. Framtidens lösningar har inga lobbyister. Det är gårdagens lösningar som har lobbyisterna."⁸

2007-05-08 GÖRAN PERSSON BLIR LOBBYIST

Mindre än två månader efter Socialdemokraternas extrakongress presenterar lobbyfirman JKL sitt senaste nyförvärv. Göran Persson blir Senior Advisor på JKL och ska "engageras i internationella och svenska uppdrag inom omvärldsanalys och samhällsfrågor." Lönen är hemlig. Göran Persson förklarar sitt nya arbete på följande sätt:

"Jag lockas av att kunna delta i samhällsutvecklingen i en annan roll. Den verksamhet som JKL bedriver blir allt viktigare för företag och organisationer och jag ser fram emot att kunna bidra med min kunskap och mina erfarenheter."⁹

Till Svenska Dagbladets reporter uppmuntrar Persson fler politiker att byta sida:

"I Sverige har vi inte traditionen att näringsliv och politik utbyter personer. Det är mycket ovanligt. Det är snarare sensation varje gång det sker. Internationellt är det tvärtom, det är snarare regel än undantag."¹⁰

2008-02-04 SVERIGE SPOLAR SEP

Efter 14 års utvecklingsarbete och 950 miljoner satsade skattekonor hoppar Sverige av Sep-projektet. Leif Nylander, Försvarsmaktens materialproduktionschef, Leif Nylander, förklarar varför:

"En internationell partner var en förutsättning för att vi skulle fortsätta. När britterna valde bort Sep gjorde vi en utvärdering för att se vilka förutsättningar vi hade att fortsätta själva, och kom i januari fram till att det inte går."¹¹

2008-05-16 FÖRSVARSKONSULT ANGRIPER JÄRNTRIANGELN

I en debattartikel riktar försvarskonsulten Johan Tunberger, tidigare verksam vid Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI) och Försvarets Radioanstalt (FRA), hård kritik mot den järntriangel som enligt honom bedövar hela Sveriges försvar:

"En väsentlig förklaring till försvarseländet ligger i försvarsindustrin. Det finns en järntriangel, militära planerare i karriären, försvarsindustriföreträdare samt starka krafter i flertalet politiska partier. Denna järntriangel utövar ett starkt inflytande på försvarsdepartementet. (...) När den svenska Försvarsmakten krymper, krymper också hemmamarknaden. Samtidigt är svensk anskaffning nödvändig som referens för exportmöjligheter. Resultatet blir orimligt höga utvecklingskostnader i förhållande till serielängderna. Man kan se Försvarsmakten som det värddjur på vilket försvarsindustrin i Sverige lever."¹²

2008-05-29 GÖRAN PERSSON UTSES TILL SVERIGES MÄKTIGASTE PR-KONSULT

Lobbyisten Göran Persson gör succé direkt och utses av tidningen Resumé till Sveriges mäktigaste pr-konsult. Tidningens första fråga till Göran Persson är given: Hur känns det?

"Göran Persson: Att vinna är ingenting jag vantrivs med. Det gäller även sammanhang som detta, som jag inte ens visste existerade.

Resumé: Vad är roligast med att arbeta på JKL?

Göran Persson: Jag trivs med nerven, tempot och frågornas komplexitet. Jag gillar att arbeta hårt och att omges av unga, intelligenta och ambitiösa människor som arbetskamrater. Det är något jag är van vid från statsrådsberedningen."¹³

2008-06-18 SEP FÅR NY CHANS – HÄGGLUNDS JUBLAR

FMV går ut med en Request for Information (RFI) om 150 till 300 medeltunga stridsfordon. Det är första steget till en upphandling av nya stridsvagnar för försvaret. Det är också ett led i den nya svenska politiken, att köpa vapen från "hyllan" på en internationell marknad. FMV:s affärsdirektör Stefan Langner öppnar dörren för Sep:

⁷ Protokoll Socialdemokraternas extrakongress 17-18/3 2007, sida 35.

⁸ Protokoll Socialdemokraternas extrakongress 17-18/3 2007, sida 37.

⁹ Pressmeddelande "Göran Persson till JKL" från JKL 2007-05-08

¹⁰ Artikel "Göran Persson blir PR-konsult", Svenska Dagbladet, 2007-05-08

¹¹ Artikel "Försvaret stoppar Hägglunds Sep", Ny Teknik, 2008-02-04.

¹² Debattartikel "Järntriangel styr försvarspolitik", Svenska Dagbladet, 2008-05-16.

¹³ Artikel "Pr-konsulterna", Resumé, 2008-05-29.

SEP - Splitterskyddad EnhetsPlattform, senare Alligator.

"Häggglunds är inte uteslutet från den här förfrågan om information (RFI). Kravet att köpa "från hyllan" innebär att företagen ska ha ett färdigt fordon som bara behöver anpassas till delar av försvarsmaktens krav...".¹⁴

BAE Systems Häggglunds är glada över att vara med i matchen igen. VD:n Jan Söderström är självsäker: "Vi är inte rädda för konkurrensen, tvärtom passar det oss bra. Våra fordon ska upphandlas för att de bäst motsvarar kundens behov och är kostnadseffektivast. Det är särskilt viktigt när det är skattebetalarna som står för kostnaden."¹⁵

2008-09-02 TOLV FÖRETAG I STRID OM KONTRAKTET

När deadline för anmälan till upphandlingen om nya stridsfordon till det svenska försvaret går ut vid midnatt den första september 2008 har tolv svar kommit in till FMV. BAE Systems Häggglunds deltar med Sep. Bland konkurrenterna märks Piranha från schweiz-amerikanska vapentillverkaren Mowag, Boxer från tysk-holländska Artec och AMV från finska Patria.¹⁶

2009-06-17 FMV:S BESLUT NÄRA

FMV har lovat att offentliggöra sitt beslut innan utgången av juni månad år 2009. Hemlighetsmak-eriet kring upphandlingen har varit stort. Ulf Lindström, pressansvarig på FMV, förklarar varför:

"Under upphandlingen får vi inte lämna några kommentarer om innehållet. Det jag kan säga är att flera fordon har testats av FMV, och att vi sedan har gjort analyser, ställt frågor och begärt förtydli-ganden från tillverkarna."¹⁷

Axel Schäring, marknadsdirektör på BAE Systems Häggglunds, menar att ordern är avgörande för företagets framtid:

"I vår bransch är hemmaordern otroligt viktig. Om inte det "egna" försvaret vill köpa fordonet tror de andra länderna att det är något fel."¹⁸

2009-06-25 SEP FÖRLORAR MOT FINSKA AMV – HÄGGLUNDS CHOCKAT

BAE Systems Häggglunds Sep förlorar mot den finska pansarterrängbilen AMV. FMV ger företaget Patria i uppdrag att leverera 113 stridsvagnar. Värdet på ordern är cirka 2,7 miljarder kronor. Peter Elmlund, FMVs projektledare för upphandlingen, är glad:

¹⁴ Artikel "FMV ger Sep en ny chans", Ny Teknik, 2008-06-18.

¹⁵ Artikel "FMV ger Sep en ny chans", Ny Teknik, 2008-06-18.

¹⁶ Artikel "Sep i fight om svensk jätteorder", Ny Teknik, 2008-09-10.

¹⁷ Artikel "Nu fälls domen över Häggglunds framtid", Ny Teknik, 2009-06-17.

¹⁸ Artikel "Nu fälls domen över Häggglunds framtid", Ny Teknik, 2009-06-17.

"Från projektets sida är vi mycket nöjda med de underlag som anbudsgivarna har presenterat under processen. Efter den samlade värderingen av provresultat, prestanda, ekonomi mm som vi gjort är vi övertygade om att vi har fått fram det bästa alternativet utifrån de krav som Försvarsmakten har ställt." ¹⁹

BAE Systems Hägglunds VD Jan Söderström är chockad över FMV:s beslut:

"Vi kan inte förstå varför FMV inte valt ett fordon de själva varit med och utvecklat under många år. (...) Detta är en mycket svår situation för Hägglunds. Jag har inte sett någon som kunnat gå vidare med en sådan produkt internationellt utan att ha en order på hemmaplan." ²⁰

2009-07-01 BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS VARSLAR 320 PERSONER

BAE Systems Hägglunds lägger ett varsel som omfattar 320 anställda i Örnsköldsvik. Jan Söderström, VD på BAE Systems Hägglunds, förklarar:

"Varslet är sorgligt för alla inblandade och vi måste anpassa oss. Vi har dock fortsatt hopp om att regeringens beslut går i en annan väg än FMV:s, vilket skulle undanröja behovet av att utlösa varslat. Regeringen har ett bredare ansvar än FMV och det finns mycket klara ekonomiska skäl att ändra beslutet." ²¹

2009-07-03 BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS BEGÄR ÖVERPRÖVNING

Fredagen den 3 juli lämnar BAE Systems Hägglunds in en formell begäran om överprövning av FMV:s beslut till Länsrätten i Stockholm. Jan Söderström, VD på BAE Systems Hägglunds, beklagar sig i ett pressmeddelande:

"I vår bransch är det mycket ovanligt att använda den här typen av juridiska åtgärder mot någon av våra kunder. Anledningen till att vi lämnar in en begäran om överprövning, är att vi anser att FMV inte har följt lagen om offentlig upphandling när man genomförde upphandlingen av pansarterrängbilar." ²²

2009-07-06 JOURNALISTEN NIKLAS EKDAL ATTACKERAR FMV

I en debattartikel går journalisten och före detta politiska redaktören på Dagens Nyheter, Niklas Ekdal, till anfall mot FMV:

"Frihandel är Sveriges affärsidé, och man ska handla det som är bäst och billigast. Därför kan det förefalla modernt när Försvarets materielverk, FMV, vill köpa finländskt i stället för svenskt. I själva verket är det obegripligt." ²³

2009-07-16 BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS ATTACKERAR FMV

I Svenska Dagbladet går VD:n för BAE Systems Hägglunds, Jan Söderström, tillsammans med fackliga företrädare på företaget till frontalangrepp mot FMV och skriver: "Vi på Hägglunds gillar inte att klaga. Och inte att överklaga. Vi är industrifolk – företagssledare, ingenjörer, ekonomer, tekniker och metallarbetare – och lägger ner hela vårt engagemang och arbete på att utveckla och sälja högkvalitativa produkter. Det har under åren gett hundratals miljoner i royaltyintäkter till den svenska statskassan och exportintäkter till Sverige. (...) Att överklaga en militär upphandling av den här storleken är ovanligt och att ifrågasätta FMV, vår viktigaste kund, är naturligtvis inget vi önskat oss. Ändå har vi ansett det nödvändigt och vi har därför överklagat till länsrätten." ²⁴

2009-07-18 GÖRAN PERSSON GILLAR ATT VARA LOBBYIST

I en intervju med Dagens Industri får Göran Persson frågan: Ser du inte ett demokratiskt problem i att Sveriges förre statsminister nu kan hyras för pengar av hemliga uppdragsgivare? Göran Persson svarar: "Visst finns det en sådan dimension. Varje gång jag uttalar mig kan jag misstänkas för att ha en biavsikt. Men mitt anseende är beroende av att jag följer min övertygelse och är så sanningsenlig jag kan, så det är självreglerande. Dealen med JKL är att jag själv väljer vilka uppdrag som jag ska jobba med. Jag kommer från en sektor där så gott som allt var offentligt, så jag tycker att det är ganska befriande att slippa berätta om allt jag gör." ²⁵

¹⁹ Pressmeddelande från FMV "FMV anskaffar nya pansarterrängbilar", publicerat 2009-06-26.

²⁰ Artikel "En mycket svår situation för Hägglunds", Ny Teknik, 2009-06-26.

²¹ Pressmeddelande från BAE Systems Hägglunds "BAE Systems Hägglunds varslar 320 personer", 2009-07-01.

²² Pressmeddelande "BAE Systems begär överprövning av FMV:s tilldelningsbeslut angående pansarterrängbilar" från BAE Systems Hägglunds,

2009-07-03.

²³ <http://www.newsmill.se/artikel/2009/07/06/det-ar-sakerheten-dumbom>, besökt 2010-06-10.

²⁴ Debattartikel "Stora brister i FMV:s upphandling", Svenska Dagbladet, 2009-07-16.

²⁵ Artikel "Göran Persson – Livet efter kovändningen", DI Weekend, 2009-07-18

Göran Persson - Sveriges mesta lobbyist?

2009-08-20 BWO KÖR SEP

I videon till låten "Rise to the occasion" kör popgruppen Bodies Without Organs omkring i en Sep. Till Örnsköldsviks Allehanda förklarar sångaren i BWO, Martin Rolinski, varför:

"Vi i BWO är intresserade av teknik och tekniska prylar. När vi letade efter ett lämpligt fordon till vår nya video fastnade vi för Sep. Den har en väldigt snygg design som innehåller massor med spännande teknik."²⁶

2009-10-01 VAPENKVARTETTEN GÖR ENTRÉ

Kristdemokraterna och IF Metall håller i ett seminarium i förstakammarsalen i Riksdagshuset. Rubriken är: Varför behöver Sverige försvarsindustrin?²⁷ Bland talarna märks Stefan Löfven, förbundsordförande IF Metall, Kristdemokraternas EU-parlamentariker Alf Svensson, KTH-professorn Gunnar Eliasson och Göran Persson – som presenteras med titeln "f.d statsminister". Dessa fyra bildar en oväntad kvartett för att gynna vapenindustrin, vi kan kalla dem för vapenkvartetten. Samtliga talare framhåller hur viktigt det är att Sverige tillverkar, beställer och export-

erar svenska vapen. Göran Persson tar tillfället i akt och uppmanar staten att göra om upphandlingen av stridsfordon:

"Det känns inte genomtänkt och jag tycker att det är genant att Hägglund som stor leverantör till svenska staten ska hamna i en domstolsprocess med FMV."²⁸

När Göran Persson får frågan om han kommit till seminariet i sin roll som lobbyist slår han ifrån sig:

"När jag står här är det som före detta statsminister."²⁹

2009-10-02 SVENSKA DAGBLADET TYCKER FMV:S BESLUT ÄR MYSKO

Svenska Dagbladets ledarskribent, Claes Arvidsson, kritiserar FMV:

"Fransmännen skulle aldrig ha ratat Hägglunds offert på pansarterrängfordonet SEP till förmån för finländska Patria. Lägg därtill att skattebetalarna har pytsat in 1 miljard i utvecklingskostnader för ett fordon som är skraddarsytt för svenska behov och att FMV uppenbarligen ändrat på upphandlingskriterierna. Mysko."³⁰

2009-10-11 EXPRESSEN GRANSKAR FÖRSVARETS GÖKUNGAR

Expressens Anna Dahlberg inleder en granskning av det militärindustriella komplexet och skriver bland annat följande:

"För första gången har en stororder gått en svensk vapentillverkare förbi. Detta har fått Hägglunds att gå i taket och dra ärendet inför domstol. Det är enorma belopp som står på spel. Ja, i förlängningen skulle man kunna säga att försvarsindustrins hela framtid i Sverige står på spel. Det är därför inte konstigt att denna mäktiga bransch mobiliserar för sin sak. Desto mer anmärkningsvärt är det att våra politiker så okritiskt dansar med. (...) Jag kommer i en serie krönikor att granska det destruktiva inflytande som det militärindustriella komplexet har haft över försvarspolitiken. Inget annat land i Europa lägger så mycket pengar på försvarsmateriel som Sverige."³¹

²⁶ Artikel "BWO kör Sep i ny video", Örnsköldsviks Allehanda, 2009-08-25. Videon finns att se bl a på youtube.

²⁷ Pressmeddelande från IF Metall "Seminarium: Varför behöver Sverige försvarsindustrin?"

²⁸ Artikel "Göran Persson kritiserar försvarsköp", svd.se, publicerad 2009-10-01. Artikeln går att läsa på: http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/goran-persson-kritiserar-forsvarskop_3590937.svd, besökt 2010-06-08.

²⁹ Artikel "Göran Persson och Alf Svensson försvarade svensk vapenexport", Dagen, publicerad 2009-10-02

³⁰ Artikel "Svenska kanoner får KD Metall att mobilisera", Svenska Dagbladet, 2009-10-02.

³¹ Artikel "Försvarets gökungar", Expressen, 2009-10-11.

2009-10-16 BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS TILL ATTACK MOT ANNA DAHLBERG

Expressens Anna Dahlberg fortsätter sin granskning av det militärindustriella komplexet:

"Knappt hade min första krönika om det militärindustriella komplexet gått i tryck förrän jag blev uppringd av vapentillverkaren BAE Systems Hägglunds i Örnsköldsvik. "Jag kände en obehagskänsla i magen efter att ha läst din text", sade Tommy Gustafsson-Rask, marknads- och försäljningsdirektör på Hägglunds. (...) Det spektakulära SEP-projektet ratades till förmån för ett jordnära finskt alternativ som uppfyller kraven, är minst en miljard billigare och dessutom redan ligger i produktion. Finska Patria segrade i alla de viktigaste grenarna: bästa produkt, lägsta pris och högsta projektsäkerhet. Hägglunds ansågs bara kunna erbjuda bättre kontraktsvillkor och underhåll. Om affären klarar den rättsliga prövningen innebär det att en milstolpe passeras. För första gången omsätts den nya materielförsörjningsstrategin från 2007 i praktiken och en svensk vapentillverkare ratas till förmån för en utländsk i en stor affär."³²

2009-10-26 VAPENKVARTETTEN TILL ATTACK MOT REGERINGEN

Vapenkvartetten går på DN Debatt till hård attack mot regeringens nya principer om att FMV ska köpa krigsmateriel från "hyllan". Skribenterna menar att hundratusentals jobb är i fara och att fallet med BAE Systems Hägglunds och stridsvagnen Sep är början till slutet för den svenska försvarsindustrin. Göran Persson presenterar sig själv som "fd statsminister och partiledare (S)".³³

2009-10-29 INDUSTRIENS VAPENDRAGARE AVSLÖJAS

Torsdagen den 29 oktober publicerar tidningen Resumé en artikel med rubriken "Industrins vapendragare". Artikeln inleds såhär:

"Början till slutet för den svenska försvarsindustrin"

Göran Persson och företrädare för fack, politik och teknik: Regeringen rycker undan mattan för 100 000 jobb i Sverige.

Regeringens nya principer om att Försvarets materielverk konsekvent ska köpa försvarsmateriel från "hyllan" underminerar Sveriges världsledande ställning inom vissa industrisegment. Vi med BAE Systems Hägglunds i Örnsköldsvik och våra alliansfria politiker och svenska sysselsättning. Fallet om hela industrin, skriver Alf Svensson, Stefan Löfven, Gunnar Eliasson och Göran Persson.

Gär det att köpa något som inte finns? Ja faktiskt. Det kan det genom så kallad innovationsupphandling, det vill säga samverkan mellan kund och leverantör kring utvecklingen av den produkt man vill ha.

Vid sidan av forskning och utveckling vid universitet, institut och företag har offentlig finansiering av innovationsupphandling blivit mycket för Sverigens militära och civila försvarsmaterielverksamhet. Och LM Ericsson eller mellan läroföretagen och Asea och senare ABB är tydliga exempel på vår industris framgång. Upphandlingen innebär att efterfrågade produkter tagits fram. Kunden har även bidragit med utvecklingskostnader. Ny teknologi som skapats har därmed blivit tillgänglig för övrig industri.

Typiskt är betydelsen av sådana innovationsupphandlingar. Utan dessa upphandlingar skulle inte till exempel upphandlingen av den tekniska risken, skulle Sverige inte ha någonsin köpt tekniska risker. Vi skulle också sakna ett antal företag som ligger vidare på den teknologiska "spåren" från försvarsindustrin.

Det offentliga tekniska utvecklingsarbetet har lett till betydelsefulla framsteg inom den civila industrin. Sjukvård, SIDA och Kockums tillverkar till exempel tekniska risker i lag SSABs från Svalbard på västgötas kust. En miljö- och trafikföretag som i Jönköping ligger i ett resultat av Sveriges tekniska utvecklingsarbete.

Regeringens nya principer om att FMV ska köpa krigsmateriel från "hyllan" underminerar denna politik. Det är en politik som inte har varit i linje med den svenska försvarsindustrin. Vi har varit en viktig del i den kampen för vår egen svenska försvarsindustri och för svensk säkerhetspolitik samt för industrin och sysselsättningen.

Kritiker mot att Sverige har en försvarsindustri överger ofta dess "idealiga" bild. I Sverige har vi ett grundläggande starkt begränsat fall gällande utvecklingen av sådana saker som FMV. Regeringen har inte kunnat överleva om man inte lämnar som vi kan göra. Utan en avancerad försvarsindustri hade vi alliansfria politiker varit svårare att inte bli omgäddade av bedrägliga. När regeringens nya principer genomförs FMV en offentlig upphandling är kraven särskilt för att för

Utan en avancerad försvarsindustri hade vi alliansfria politiker varit svårare att inte bli omgäddade av bedrägliga. När regeringens nya principer genomförs FMV en offentlig upphandling är kraven särskilt för att för

faktum att försvarsmateriel är underlag för en annan typ av offentlig upphandling. När man på det här sättet tar bort fokus från den svenska försvarsindustrin, undergräver man Sveriges tekniska och industriella framgångar. Låt oss här påminna om det i vårt tycke allvariga fel som tycks föreligga. Ena kanten är svensk försvarsindustri. Det är BAE Systems Hägglunds i Örnsköldsvik. Inom regeringen ändrade politik

"En försvarsprodukt som utvecklats för försvaret måste ha goda utgifter att få det egna landets försvarsmakt som referenspunkt. För man inte det är produkten död också på exportmarknaden."

satsade det svenska försvaret tillsammans med Finland i 14 miljarder kronor på utvecklingen av ett splittrande flygförsvåringsmedel vid namn SEP.

Med utvecklingen av flygförsvåringsmedlet SEP vill kunde man satsa på minskande behovet av flygförsvåringsmedel i andra typers fordon, vapen och andra tekniska lösningar som kan utvecklas snabbare. Men med regeringens nya principer genomförs FMV en offentlig upphandling är kraven särskilt för att för

Svensk försvarsindustri

Svensk försvarsindustri har i förhållande till sin storlek, en omfattande försvarsindustri. Flera av de största industrierna har dock helt eller delvis upplösats av alliansfria företag. Detta speglar en ofta en förutsättning för att produktionen ska kunna förstås. Företag som har varit i struktureringsprocessen har dock angrepp av värden över. Alliansfria företag till viss del kompenseras av andra företag som har varit i struktureringsprocessen. Detta speglar en ofta en förutsättning för att produktionen ska kunna förstås. Företag som har varit i struktureringsprocessen har dock angrepp av värden över. Alliansfria företag till viss del kompenseras av andra företag som har varit i struktureringsprocessen.

ambitioner skulle kunna komma in. Finska Patria - till över 70 procent statligt - vann så mycket bättre kravspecifikation. Bollen är redan satt i rullning. Underlag 320 personer är värslade från Hägglunds. Företag som har varit i struktureringsprocessen har dock angrepp av värden över. Alliansfria företag till viss del kompenseras av andra företag som har varit i struktureringsprocessen.

BAE Systems Hägglunds har redan tidigare slagit sig på två stora anbud i militärindustriell klass på samma typ av fordon - ett i Spanien och ett i Kanada - sedan man fick och hade FMV. Skälet är enkelt. En försvarsprodukt som utvecklats för försvaret måste ha goda utgifter att få det egna landets försvarsmakt som referenspunkt. För man inte det är produkten död också på exportmarknaden. Inget annat landets försvar köper utrustning som tillverkas av BAE Systems Hägglunds.

Materialföretag gläds den svenska försvarsmaterielindustrin. Samtidigt kommer nu regeringens nya principer att undergräva den svenska försvarsmaterielindustrin. Detta är ett stort slag för försvarsmateriel. Det är dock ett slag i luften. Utan framtida referenspunkter till försvarsmateriel kommer det nämligen snart inte att finnas något att exportera.

FMV's hantering av upphandlingen påverkar nu de beslut som fattas i den militära utrustningen och riksdagen som fattar de avgörande besluten. Inom de närmaste veckorna kommer riksdagen att behandla frågan om att bemanna regeringen att besluta om anskaffningen av 113 splittrande flygförsvåringsmedel. Detta är ett stort slag för försvarsmateriel. Det är dock ett slag i luften. Utan framtida referenspunkter till försvarsmateriel kommer det nämligen snart inte att finnas något att exportera.

Om riksdagen inte agerar kommer den militära upphandlingen av splittrande flygförsvåringsmedel att innebära början på slutet för den svenska försvarsindustrin.

ALF SVENSSON
Europaparlamentets ordförande

STEFAN LÖFVEN
Ordförande i Företagsfrågor

GUUNAR ELIASSON
Förordnades utrikesminister

GÖRAN PERSSON
Förordnades utrikesminister

VAD TYCKER DU?
Kamrat, vad tycker du om denna debatt på nätet. DN.se

³² Artikel "Därför ratades Hägglunds baby", Expressen, 2009-10-16.

³³ Debattartikel "Början till slutet för den svenska försvarsindustrin", Dagens Nyheter, 2009-10-26.

³⁴ Artikel "Industrins vapendragare", Resumé, 2009-10-29

geringen att handla svenskt. Göran Perssons taktik att splittra Alliansen fick en bra start.

– Som tidigare statsminister har han erfarenheter som är nyttiga i sammanhanget och han och Stefan Löfven känner varandra sedan de satt i Socialdemokraternas ledning ihop, säger Per Öhman på IF Metall.

De två kristdemokraternas agerande mot Allianslinjen var förankrat, hävdar Mikael Oscarsson:

– Vi hade tagit upp planerna på ett seminarium med vår partiledning.

Men KD-företrädaren i försvarsutskottet Else-Marie Lindgren hävdar motsatsen:

– Alf Svensson är ute i debatten som enskild EU-parlamentariker. Han har inte frågat partiledningen. Men jag vet att han har många vänner inom försvarsindustrin.”³⁵

2009-10-29 BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS VINNER I LÄNSRÄTTEN

Bara tre dagar efter vapenkvartettens utspel på DN Debatt får BAE Systems Hägglunds som de vill. Länsrätten beslutar att FMV:s upphandling måste göras om. Detta trots att FMV i stort genomfört upphandlingen korrekt men ”vissa delmoment i upphandlingen” har genomförts i strid med lagen om offentlig upphandling.³⁶

2009-11-02 FÖRSVARSMINISTERN TILL ATTACK MOT GÖRAN PERSSON

På sin blogg skriver Försvarsministern Sten Tolgfors om Göran Perssons ”dubbla hattar”:

”Göran Persson arbetar för JKL, som i Resumé sägs ha i uppdrag att arbeta för BAE Hägglunds, men Persson skriver ändå under DN-artikeln som ”före detta statsminister”. Han tycker själv inte att detta är problematiskt. Det tycker jag. Inte att han numera är betald konsult – utan att han inte reder ut sina roller. Antingen agerar han som (S)-politiker – eller som konsult. Antingen har Göran Persson betalt för att agera för ett enskilt försvarsindustriföretags intressen – eller så har han det inte. Om han klär den ena rollen i den andra rollens skrud strider det mot öppenhet och transparens.”³⁷

2009-11-29 GÖRAN PERSSON SVARAR PÅ LOBBYKRITIKEN

Aftonbladet inspireras av Resumés artikel och fortsätter granskningen. De kan bland annat, genom bild och text, bevisa hur Göran Persson även dyker upp hos stridsubåtsstillverkaren Kockums, en annan av JKL:s kunder. I artikeln riktas det stark kritik mot Göran Persson som svarar:

”Göran Persson: Det är jag själv som bestämmer vad jag gör. Det är min dagordning som gäller. Jag gör inget som jag inte tror på.

Aftonbladet: Varför är du inte öppen med vilka uppdrag du har för JKL?

Göran Persson: Det har jag ingen anledning att vara. Jag har aldrig dolt vad jag sysslar med. Jag tror ingen är förvånad över något jag sagt de två sista åren. Det finns inget i de budskapen jag inte sagt tidigare.”³⁸

2009-12-01 SVT KÖR SEP

I början av december uppdaterar Sveriges Televisions populäraste nyhetsprogram, Rapport, den vinjett som inleder varje nyhetssändning. I den nya vinjetten till 19.30-sändningen dyker Sep plötsligt upp. Varför? Demian Zarins, chef för nyhetsgrafiken på SVT, svarar via e-post:

”Bilderna är inte vald för att det är en Sep (visste inte ens vad det var) utan för att det är en bild som har militärt tema. Vinjetten har närmare 100 bilder och detta är bara en av dessa som tillsammans ska ge en bild av vår samtid. Sjukvård, politik, konflikt, ekonomi, människor är andra teman som förekommer och som skiftar och byts ut över tid. Det finns inget annat skäl än detta.”³⁹

2009-12-02 GÖRAN PERSSONS DUBBLA ROLLER AVSLÖJAS

Tidningen PAX fortsätter granskningen av JKL:s Göran Persson och kan i nummer 5/2009 avslöja att BAE Systems Hägglunds betalar ut 1,8 miljoner kronor årligen till JKL.⁴⁰ Uppgiften kommer från Hägglunds finansdirektör Peter Wallén. När PAX vill intervjua Göran Persson blir det dock nej. BAE Systems Hägglunds väljer samma taktik, när PAX frågar. Men till Örnsköldsviks Allehanda förklarar sig BAE Systems informationschef, Ola Thorén, såhär:

³⁵ Artikel ”Industrins vapendragare”, Resumé, 2009-10-29

³⁶ Pressmeddelande ”FMV:s upphandling av pansarvagnar ska göras om” från Sveriges Domstolar 2009-10-29.

³⁷ <http://tolgfors.wordpress.com/2009/11/02/goran-perssons-dubbla-hattar/>, besökt 2010-06-08.

³⁸ Artikel ”Här blir Göran Persson avslöjad”, Aftonbladet, 2009-11-29.

³⁹ E-post 2010-06-10.

⁴⁰ Artikel ”Göran Perssons dubbla roller”, PAX, nummer 5/2009.

"Vi känner oss lite kuppade. Det som är viktigt att poängtera är att pengarna inte går till Göran Persson. Han har dessutom inte något uppdrag av Hägglunds. Vi från Hägglunds sida har inte för avsikt att kommentera frågan mer djupgående." ⁴¹

2009-12-10 LOBBYBRÖDERNA KRÄVER GRANSKNING AV GÖRAN PERSSON

Bröderna Henrik och Patrik Westander, bägge från PR- och lobbyfirman Westander, tycker att branschorganisationen Precis ska granska Göran Persson, JKL och Hägglunds. De skriver:

"Det är uppenbart att Göran Persson sätter sin trovärdighet på spel när han blandar ihop sina roller som professionell lobbyist och tidigare statsminister. Lika uppenbart är att JKL och flera andra pr-byråer genom sitt hemlighetsmakeri fortsätter att underminera demokratin och underhålla pr-branschens dåliga rykte. PR-branschföreningens Precis styrelse bör kräva att JKL förklarar Göran Perssons roll i byråns lobbyarbete för Hägglunds." ⁴²

2009-12-20 LOBBYISTER TILL ATTACK MOT GÖRAN PERSSON

På Aftonbladets debattsida går lobbyisterna Patrik Westander och Olle Schubert, från PR- och lobbyfirman Westander, till angrepp mot Göran Persson. De kallar honom för en "demokratifara" och skriver: "Göran Persson sätter förtroendet för demokratin på spel när han blandar ihop sina roller som professionell lobbyist och tidigare statsminister. (...) Ett minimikrav på pr-konsulten Göran Persson är att han öppet redovisar sina lobbyingsuppdrag. Hans bakgrund som statsminister förpliktigar honom dessutom att fullfölja den debatt han en gång påbörjade om den professionella lobbyismen och demokratin. Ta ditt samhällsansvar Göran Persson!" ⁴³

2009-12-30 STRIDSVAGNSUPPHANDLINGEN GÖRS OM

Hela stridsvagnsupphandlingen görs nu om och de nya anbudena ska vara inlämnade senast den 9 mars 2010 till FMV. FMV:s målsättning är att ett avtal ska tecknas före sommaren år 2010. ⁴⁴

2010-01-25 FÄRRE ÄN 100 SÄGS UPP PÅ BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS

Kort efter beskedet om att finska AMV vann upphandlingen över bland annat Sep varslade BAE Systems Hägglunds 320 personer. När förhandlingarna är över visar det sig dock att färre än 100 personer sägs upp. Örnsköldsviks Allehanda sammanfattar:

"Illa – men långtifrån så illa som befarat." ⁴⁵

2010-03-10 SEP FÖRVANDLAS TILL ALLIGATOR

BAE Systems Hägglunds skrotar Sep och går istället in med stridsfordonet Alligator i FMV:s nya upphandling. Tommy Gustafsson-Rask, marknads- och försäljningsdirektör vid BAE Systems Hägglunds, förklarar förvandlingen:

"Vi vill inte kalla den Sep längre, det här är Alligator, ett åttahjuligt fordon som har mekanisk drivlina istället för elektronisk. (...) Nu har vi hittat en bra nivå och beräknar för en leverans över 226 vaggar till två bataljoner." ⁴⁶

2010-03-11 JKL TILL MOTANGREPP I LOBBYBRÅKET

Pr-byrån JKL slår ifrån sig kritiken från konkurrentfirman Westander. JKL:s VD, Anders Lindberg, går dessutom till motangrepp:

"Bakom många moralkakesockerbagare döljer sig ofta de största hycklarna. Det skulle inte förvåna mig om det är så i det här fallet också." ⁴⁷

Branschorganisationen Precis tycker inte att någon granskning av JKL och Göran Persson behövs. Kaj Flick, generalsekreterare på Precis, förklarar varför: "Det måste vara kunden som ska ha rätt att avgöra om man ska vara offentlig eller ej. Inte rådgivaren. (...)" ⁴⁸

2010-04-12 BAE SYSTEMS STÖRSTA VAPENPRODUCENTEN

För första gången toppar brittiska BAE Systems listan över världens största vapenproducenter. I Sverige representeras företaget av BAE Systems AB, som består av affärsenheterna BAE Systems Hägglunds och BAE Systems Bofors. Under 2008 tjänade världens 100 största vapenföretag 2 783

⁴¹ Artikel "Hägglunds anklagas ha köpt Göran Persson", Örnsköldsviks Allehanda, 2009-12-07.

⁴² Debattartikel "Precis måste granska Göran Persson-affären", Resumé, 2009-12-20.

⁴³ Debattartikel "Lobbyisten Göran en demokratifara", Aftonbladet, 2009-12-20.

⁴⁴ Pressmeddelande "FMV begär in nya anbud på splitterskyddade hjulfordon", från FMV, 2009-12-30.

⁴⁵ <http://allehanda.se/start/ornskoldsvik/1.1696217-farre-an-100-sags-upp-pa-bae>, besökt 2010-06-10.

⁴⁶ Artikel "Hägglunds byter Sep mot Alligator", Örnsköldsviks Allehanda, 2009-03-10.

miljarder kronor. Av den kakan kapade BAE Systems åt sig cirka 234 miljarder kronor.⁴⁹

Finska Patria AMV skriver kontrakt med FMV.

2010-06-18 PATRIA TILL ATTACK MOT VAPENKARUSELLEN

Dagarna innan FMV, enligt tidigare utsagor, ska offentliggöra vem som vinner stridsvagnsordern gör finska Patrias VD, Seppo Seppälä, ett utspel på Svenska Dagbladets debattsidor. Han är mycket kritisk till hur ärendet hanterats, de argument som använts och skriver: "Det unika i sammanhanget är att en upphandling om samma fordon genomfördes, avslutades och vanns i hård konkurrens av den finländska försvarsmaterielkoncernen Patria redan för ett år sedan. En av de förlorande parterna överklagade FMV:s beslut till Länsrätten. Sedan inleddes en mycket offensiv lobbying gentemot svenska politiker och media i syfte att skapa osäkerhet kring beslutet och riva upp affären. (...) Vi ifrågasätter starkt påståendet att FMV:s val av Patria som leverantör av de 113 pansarterrängbilarna på något sätt skulle äventyra svenska jobb. Vi vill faktiskt hävda att vår AMV med motor från Scania och skydd från Åkers Krutbruk är lika svensk som det brittisk-svenska fordonet Alligator som till exempel uppges ha en motor från österrikiska tillverkaren Steyer. Lägg därtill att affären mellan FMV och Patria innebär motköp av svenska produkter för samma värde. Det är svårt, för att inte säga mycket svårt, att ta oron för svenska jobb på allvar."⁵⁰

2010-08-13 FINSKA AMV VINNER IGEN

Fredagen den 13 augusti meddelar FMV att det svenska försvaret inom de närmaste åren kommer

att få 113 hjulgående stridsfordon av modell AMV från det finländska företaget Patria. I ett pressmeddelande skriver FMV:

"FMV har erhållit anbud från fem olika anbudsgivare och har analyserat dessa utifrån ställda krav på bland annat prestanda, ekonomi och leveranssäkerhet. Slutsatsen är att Patria AMV (Armoured Modular Vehicle) är det fordon som bäst uppfyller Försvarsmaktens krav."⁵¹

2010-08-13 BAE SYSTEMS HÄGGLUNDS CHOCKADE

Tommy Gustafsson-Rask, marknadsdirektör på BAE Systems Hägglunds, kan tänka sig att återigen överklaga FMV:s beslut och säger till Tidningarnas Telegrambyrå:

"Vi är genuint förvånande. Uppsägning är inget vi utesluter."⁵²

2010-08-14 STEFAN LÖFVEN TILL ATTACK MOT REGERINGEN

If Metalls ordförande, samt en av de fyra i vapenkvartetten, Stefan Löfven rasar mot FMV:s beslut. Till Örnsköldsviks Allehanda säger han:

"Det är naturligtvis väldigt tråkigt. De här arbetstillfällena har regeringen gett bort - för det måste de stå till svars."⁵³

2010-08-23 MOWAG ÖVERKLAGAR - AFFÄREN STOPPAS

Det schweiziska vapenföretaget Mowag överklagar upphandlingen och förvaltningsrätten stoppar affären. FMV diskvalificerade Mowag i ett tidigt skede av upphandlingen med hänvisning till att bolaget inte uppfyllde kraven. Den uppfattningen delar inte företaget som nu kräver att upphandlingen ska stoppas. Till Sveriges Television säger Åsa Backholm, föredragande av ärendet vid förvaltningsrätten i Stockholm:

"Parterna, FMV och Mowag, måste få bemöta varandras argument innan vi kan komma med ett avgörande. Det kommer sannolikt att ta ett antal veckor."⁵⁴ ■

⁴⁷ Artikel "JKL till motangrepp efter Westanderutspel", Resumé, 2010-03-11

⁴⁸ Artikel "JKL till motangrepp efter Westanderutspel", Resumé, 2010-03-11
⁴⁹ <http://www.sipri.org/media/pressreleases/100412top100>, 2010-06-07.

⁵⁰ Debattartikel "Köp finskt - få fler jobb i Sverige", SvD, 2010-06-18.

⁵¹ Pressmeddelande från FMV "Nya hjulgående stridsfordon till försvaret", publicerat på www.fmv.se 2010-08-13 klockan 14:28.

⁵² Artikel "Hägglunds kan överklaga igen", <http://www.dn.se/ekonomi/haggglunds-kan-overklaga-igen-1.1153467> (2010-08-15)

⁵³ Artikel "Det har aldrig känts så tungt", Örnsköldsviks Allehanda, 2010-08-14.

⁵⁴ http://svt.se/2.22620/1.2114666/mowag-overklagar_pansarorder&from=rss?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+Svtse-Inrikesnyheter+%28svt.se%29+Inrikesnyheter%29

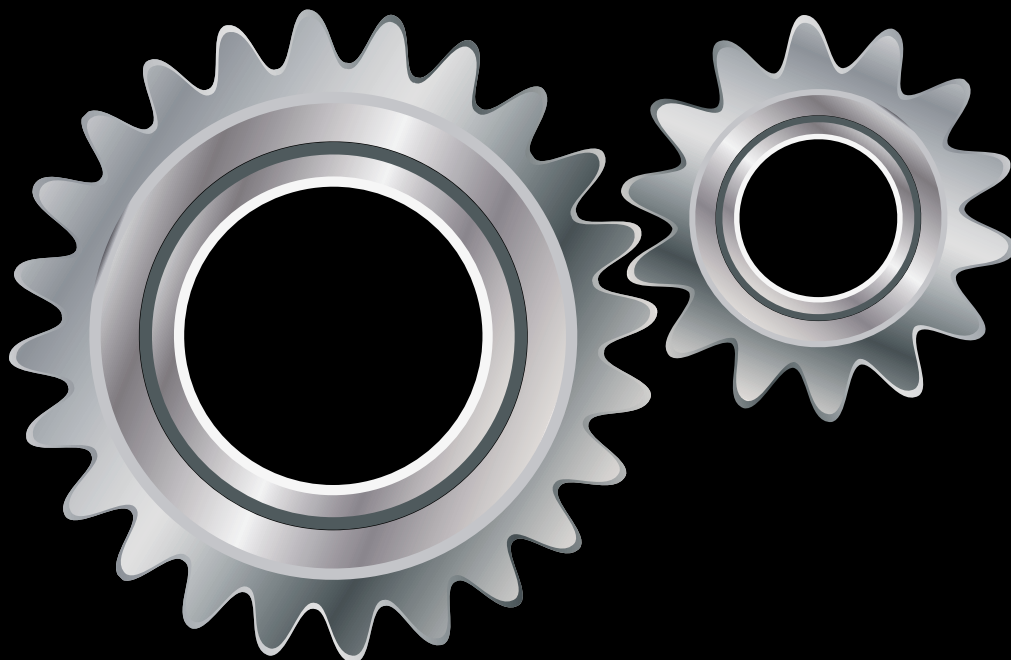
Del 4: Avslutning

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

VAPENINDUSTRIN I SVERIGE ÄR ETT UPPENBART SÄRINTRESSE MED ENORMA RESURSER TILL SITT FÖRFOGANDE. GENOM DIREKTA OCH INDIREKTA PÅTRYCKNINGAR LOBBAR DE FÖR NYA VAPENKONTRAKT.

Lobbying som sker i det fördolda måste bekämpas för att garantera en fullvärdig demokrati. Öppenheten måste därför ökas väsentligt, bland annat genom att lobbyister redovisar vilka kunder de arbetar för.

Regler måste också införas för att garantera att politiker eller tjänstemän inte har personliga bindningar till vapenindustrin.

AVSLUTNING

Vi har i denna rapport har kunnat visa att personer och företag i Sverige utövar direkta och indirekta påtryckningar gentemot politiker och myndigheter för att öka försäljningen för svensk-baserad vapenindustri, antingen genom export eller genom försäljning till det svenska försvaret. Dessa påtryckningar behöver – i sig själva – inte vara något principiellt problem. Tvärtom kan det vara positivt att olika åsikter kommer fram så att politiker kan få en allsidig bild innan ett beslut fattas. Problem uppstår emellertid när denna lobbying sker i det fördolda och där exempelvis vänskapsband åsidosätter de demokratiska och offentliga beslutsvägarna.

Den brittiska organisationen Campaign Against Arms Trade, CAAT, skrev 2005 rapporten *Who calls the shots?* där man går igenom på vilket sätt den brittiska regeringen står under direkt inflytande av personer och företag med koppling till vapenindustrin. I rapporten konstaterar man följande: "Varje individuell relation mellan regering och vapenföretag kan inte i sig självt ses som förkastlig eller bevis på olämpligt agerande. Men vidden av möjligt inflytande som ges till vapenföretagen och den högra grad till vilken de tagit dessa tillfällen i akt leder till ett sammantaget inflytande som är oförenligt med demokratiskt beslutsfattande."

Möjligheten att nå framsteg i arbetet för en minskad vapenexport har små chanser att lyckas så länge regeringen och vapenföretagen är så intimt sammanflätade och tillsammans utformar försvars- och säkerhetspolitiken. Att förstå, belysa och tvinga fram ett slut på denna relation måste därför vara ett centralt mål för de som opponerar sig mot vapenhandeln. Men det borde även vara viktigt för dem som vill att de säkerhetspolitiska behoven ska styra försvarspolitikerna istället för vapenindustrins kommersiella intressen.

När kopplingarna mellan industri respektive det offentliga blir för täta suddas gränserna dem emellan ut. Enskilt är det inte något större problem att handläggare inom utrikesdepartementet

som har som uppgift att kontrollera krigsmaterielexporten har reklambilder för Jas 39 Gripen som skärmläckare på sin jobbdator. Enskilt är det inte heller något större problem att representanter inom Exportkontrollrådet bär portföljer från Saab till sina sammanträden. Men enskilda, till synes harmlösa, exempel kan sammantaget forma ett reellt demokratiskt problem. De som är satta att kontrollera krigsmaterielpolitiken och tillse att dess restriktiva ambitioner efterlevs blir istället industrins förlängda arm.

I demokratiutredningens skrift *Lobbning*, från 1998, sammanfattar Dennis Pamlin problemen med lobbning i tre punkter:

1. Resursberoende.

För lobbying gäller inte en person = en röst, utan pengar = resultat.

2. Utan öppenhet.

Påverkan sker i "korridorer" i stället för på "torg".

3. För ett särintresse.

Lobbying sker aldrig, eller mycket sällan, för det allmänna bästa.¹

Vapenindustrin är otvivelaktigt en bransch som dessa tre punkter passar in på. Den är ett uppenbart särintresse, med enormt resursstarka organ bakom sig som slåss om åtskilliga miljarder kronor antingen i form av exportintäkter och statligt exportstöd eller del av det svenska försvarets materielanslag. Hela branschen präglas dessutom av en rigorös sekretess.

Demokratiutredningens betänkande *En uthållig demokrati!* från 2000 konstaterar att det formella beslutsfattandet i representativa organ "utmanas alltmer av organiserade kampanjer som syftar till att påverka den politiska dagordningen och beslutsprocessen." Vidare varnar man för att ojämlikheten i resurser för opinionsbildning och påverkan "snedvrider den politiska dagordningen och debatten."²

¹Dennis Pamlin i *Lobbning*, demokratiutredningens skrift nr 18, SOU 1998:146.

²En uthållig demokrati!, demokratiutredningens betänkande, SOU 2000:1, februari 2000.

Att Saab, Sveriges största vapenindustri, har mer än en miljard kronor i sin marknadsföringsbudget understryker med all önskvärd tydlighet detta förhållande. Som jämförelse motsvarar Saabs marknadsföringsbudget det sammanlagda statliga bidraget till alla svenska fredsorganisationer – i 100 år.³

Så vad kan och behöver man göra åt denna vapenkarusell i Sverige? Här följer några förslag på åtgärder.

REKOMMENDATIONER

Ökad öppenhet

För det första behöver öppenheten ökas väsentligt. Registrering av lobbyister är möjligen inte rätt väg att gå, men en tydlig dokumentation av den lobbyism som sker i riksdag och myndigheter är rimlig. PR-byråer bör också vara skyldiga att redovisa vilka kunder de utför uppdrag åt. Vidare bör öppenheten ökas när det gäller anskaffningsprocessen av krigsmateriel i Sverige så att folkvalda kan dra i handbromsen redan i ett tidigt skede och inte långt efter att miljarder redan plöjts ned i ett projekt. Även företags bidrag till valkampanjer och generella bidrag till politiska partier måste redovisas öppet.

Minskade bindningar

Det bör inte vara tillåtet att arbeta inom myndighet eller departement med ansvar för försvarsanslag eller vapenexportfrågor och samtidigt ha aktier inom vapenindustrin eller förtroendeuppdrag för densamma eller försvarsbefrämjande organisationer.

Karenssystem

Efter valet 2006 lämnade socialdemokraten Jan Nygren posten som vice vd på Saab. Enligt Svd Näringsliv berodde detta på att valresultatet "minskade Jan Nygrens möjligheter att öppna dörrar i kanslihuset med regimskiftet."⁴ För att motverka

liknande symbiotiska förhållanden bör ett karensystem införas, något som Försvarsberedningen påpekade i sin rapport Försvar i användning från 2008:

"Försvarsberedningen pekar på behovet och möjligheterna av att utreda ett karensystem för personal inklusive politiska anställda som lämnar statsförvaltningen till förmån för försvars- och säkerhetsindustrin. Personal får först efter en definierad tid börja arbeta inom denna sektor. Syftet med ett sådant karensystem är att minska riskerna för att vissa företag genom rekrytering av nyckelpersoner tillgodogör sig information som snedvrider konkurrensen på försvarsmaterielområdet." Försvarsberedningens rapport "Försvar i användning", Ds 2008:40, 13 juni 2008.

Tilläggas till detta förslag är att karensystemet bör gälla även omvänt. Det är givetvis olämpligt att exempelvis handlägga beslut om exporttillstånd av krigsmateriel om man nyligen arbetat för ett vapenföretag. ■

³Avser "försäljningskostnader" enligt Saabs årsredovisning 2010. Under 2010 har Folke Bernadotteakademien beslutat dela ut ca 10 miljoner kronor avseende "Statligt stöd för information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling"

⁴Svd Näringsliv, 30 september 2006.

GRANSKNINGEN FORTSÄTTER!

Är det någon person du saknar i rapporten? Har du själv en bubblare eller synpunkter på din favorits placering på listan? Kartläggningen och granskningen fortsätter – med din hjälp. Din information, arbetsinsats, gåva eller vad det nu kan vara gör det möjligt att fortsätta vår granskning av vapenindustrins aktörer. Bidra på det sätt som du själv önskar. Här är de olika möjligheterna:

Internet: www.svenskafreds.se/vapenkarusellen

E-post: info@svenskafreds.se

Telefon: 08-55803180

Adress: Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen,
Box 2088, 103 12 Stockholm

Skänk pengar: Plusgiro: 90 10 85 – 1.
Märk inbetalningen med "Vapenkarusellen".

USA:s president Eisenhower varnade i sitt avskedstal 1961 för det militärindustriella komplexet. De nära banden mellan försvarsmakt, regering och vapenindustri utgjorde ett hot mot samhället. Det gör de fortfarande. Även i Sverige finns ett militärindustriellt komplex med lukrativa vapenaffärer i sikte.

Den här rapporten är en sammanställning av de tio mäktigaste personerna i den svenska vapenlobbyn. Människor som får betalt för att främja och uppmuntra tillverkning och export av vapen till länder som inte sällan är krigförande, kränker mänskliga rättigheter eller har enorma fattigdomsproblem.

Svenska Freds är en förening för människor som är övertygade om att konflikter kan lösas utan våld och att krig kan förebyggas genom samarbete, ekonomiska medel och diplomati. Svenska Freds arbetar för hållbar fred genom att sprida kunskap, bilda opinion och påverka politiker.

Svenska Freds är partipolitiskt och religiöst obundet. Organisationen bildades 1883 och en av grundarna, KP Arnoldson, fick Nobels fredspris. Svenska Freds har cirka 5500 medlemmar och är Sveriges största och världens äldsta fredsförening.

"Det finns ingen i den här lokalen som mer frekvent företrätt den industri som är samlad här idag än vad jag har gjort. Under mer än tio års tid fanns det ständigt på mitt bord."

Göran Persson, PR-konsult och f.d statsminister, om vapenindustrin vid ett seminarium i riksdagen 2009.

"Starka militärindustriella intressen sitter intimt ihop med politiska intressen och med militären. Det formar för mig en oerhört stark makt [...] Det tycker jag är en form av beslutsfattande som går helt i strid med den politiska demokratis principer. När väl regering och riksdag ska bestämma är det låtsasdemokrati. Det är ju redan bestämt."

Jan Scherman, vd TV4, i P3 dokumentär "JAS-projektet" 2008.

"Det finns ett gäng, det finns ett nätverk, som alla är införstådda med hur spelet fungerar [...] Det är en liten introvert bransch."

Allan Widman, försvarspolitisk talesperson (FP), på Säkerhetspolitiskt sommartorg, Almedalen 2010.

